

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget).

Redegørelse af 10/10 06 om det nordiske samarbejde.

(Redegørelse nr. R 3).

Ministeren for nordisk samarbejde (Connie Hedegaard):

INDLEDNING

2005 var et år præget af fornyelse – det danske formandskab for Nordisk Ministerråd fik gennemført en modernisering, effektivisering og fokusering med henblik på en styrkelse af det nordiske samarbejde. Det skete bl.a. gennem reduceringen af ministerråd og således, at en årlig effektiviseringsgevinst på to procent blev frigjort til en pulje med det formål at fremme særlige nordiske fokusområder.

Dette er imidlertid ikke nok for regeringen, idet vi lægger på, at det nordiske samarbejde fortsat udvikler sig samtidig med, at det stadigvæk er et samarbejde præget af borgerne og for borgerne. Det kræver, at vi fortsat løbende prioriterer, justerer og træffer politiske valg.

På det første samarbejdsministermøde under det norske formandskab lagde jeg derfor stor vægt på, at moderniseringsprocessen fortsætter. Der er derfor nu iværksat en analyse af de administrative udgifter med henblik på en skærpelse af effektivitetskravene. Det blev besluttet at sætte særligt fokus på Nordisk Ministerråds sekretariat.

Det er således afgørende, at det nordiske samarbejde drives af politiske ønsker til, hvor vi anno 2006 har særlig nytte af at samarbejde på nordisk plan. Vi ønsker også at få mest mulig indflydelse på verden omkring os – men det kræver engagement, handling, konsekvens og vedholdenhed. Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd har udgivet debatoplægget »Norden som global vinderregion«. Oplægget er udarbejdet af Nordisk Ministerråd i samarbejde med Mandag Morgen. En kort magtdistance var en af de værdier, som de adspurgte opinionsdannere fremhævede. Andre særligt fremhævede pan-nordiske værdier, er lighed, tillid, fleksibilitet, respekt for naturen, en protestantisk arbejdsetik samt æstetik. Alt sammen værdier, vi kan være stolte af og som gør os stærke indadtil og i forhold til vores nærmeste naboer. Men hvis vi skal klare os i det samlede globale spil om økonomien og velfærden, skal vi blive bedre til en profilering af Nordens styrke og værdier.

Vi bør dog ikke være for selvtilstrækkelige; Norden har stadig behov for selv at lære. Centralt er det imidlertid, at Norden til en vis grad har fundet en balance mellem konkurrencedygtig økonomi og vækst og opbygningen af et velfungerende samfund, når det gælder miljø og velfærd. Alt skal ikke tælles i penge; med til livskvaliteten hører også at bo i et smukt og rent miljø, og ikke at skulle leve med for store sociale forskelle. Det gælder om at udnytte både råstoffer og menneskelige ressourcer i afstemt balance. Udbygningen af de nordiske velfærdssamfund kan på kort sigt betyde øgede udgifter. Men det er en form for investering, der faktisk også økonomisk har vist sig at give udbytte på længere sigt – også for erhvervslivet.

Selv de nordiske lande kan have »ondt i fællesnævneren«. Globaliseringen sætter pres også på den nordiske model og på forskellighederne landene imellem. Men ved at udfordre den høflige konsensus og lære af forskellene mellem landene, kan modsætninger give en fælles styrke.

NORGES FORMANDSKAB FOR NORDISK MINISTERRÅD 2006

Norge har formandskabet for Nordisk Ministerråd i 2006 og har i sit formandskabsprogram »Det nye Norden: Fornyelse og samarbeid i Nord-Europa« lagt vægten på følgende hovedtemaer: Samarbejde i Nordens nordområder (det nordvestlige Rusland med fokus på Barents og Arktis samt Vestnorden), den nordiske velfærdsmodel og kundskab og fornyelse. Fra norsk side betones også kontinuitet i forhold til tidligere formandskabsprogrammer, herunder det danske fra 2005.

Herudover har Norge overtaget en række opgaver fra det danske formandskab: Strukturreformen af Nordisk Ministerråd, der trådte i kraft den 1. januar 2006, vil skulle stå sin prøve under det norske formandskab. Det videre arbejde består nu i at tilpasse den underlæggende embedsmandsstruktur til de nye ministerråd. De sidste brikker vedrørende reformeringen af det nordiske kultursamarbejde skal falde på plads i 2006 med forventet ikrafttrædelse 1. januar 2007. Hertil kommer, at der i 2006 skal tages skridt i retning af et budget, der så vidt muligt tilgodeser ønsket om dynamisk budgetlægning efter formål og politiske prioriteringer.

Det norske formandskab er i god gænge, og det har forstået at sætte dagsordenen på mange centrale områder. Fra dansk side er vi især tilfredse med, at Norge fortsætter det danske formandskabs prioriteringer vedrørende reformering af det nordiske budget.

FORTSAT EFFEKTIVISERING AF DET NORDISKE SAMARBEJDE

Under Danmarks formandskab for Nordisk Ministerråd i 2005 besluttede de nordiske samarbejdsministre at modernisere, fokusere og effektivisere det nordiske samarbejde. Dette skete bl.a. gennem at reducere antallet af ministerråd fra 18 til 11 med virkning fra 1. januar 2006. Næring, energi og regional udvikling blev et fælles ministerråd. Bygge- og Bolig, Transport, IT og Konsument bliver ikke længere formelle ministerråd. Samtidig ved vi allerede, at flertallet af disse samarbejdsområder føres videre i nye former. Det var nødvendigt for at fremtidssikre det nordiske samarbejde i en tid, hvor moderne ministre og politikere bombarderes med tilbud om internationale møder og konferencer.

Selvom et formelt samarbejde afvikles, betyder det ikke, at samarbejdet nødvendigvis ophører – bare at det får nye former, som bedre passer til karakteren og intensiteten af samarbejdet. I en overgangsperiode vil der være penge til rådighed i ministerrådets budget for de områder, hvor den formelle struktur afvikles. Efter denne overgangsperiode, er det ikke udelukket, at et uformelt samarbejde – såfremt det skaber nordisk nytte – kan opnå bevillinger, men den formelle struktur og forhåndsbevilling er væk.

På Nordisk Råds 57. session i Reykjavik var der i overvejende grad opbakning til den nye struktur. Der var dog bekymring for om forbrugerspørgsmål ville blive nedprioriteret i fremtiden. Dette har dog ikke været tilfældet, idet de nordiske forbrugerministre fortsat vil mødes for at drøfte aktuelle forbrugerpolitiske problemstillinger, men fremover under mere uformelle former. Der er desuden enighed i samarbejdsministerkredsen om, at forbrugerområdet fortsat bør sikres midler til at kunne fortsætte projektvirksomheden i en eller anden udstrækning i 2007. Samarbejdsministrene lægger således stor vægt på, at Nordisk Råd får gode muligheder for at rådets standpunkter i forskellige spørgsmål varetages, uanset ministerrådsstruktur.

Når det gælder de samarbejdsområder, som nu er omfattet af det uformelle samarbejde, har det allerede vist sig, at forbrugerområdet er det mest aktive. Der er således etableret retningslinjer for det fremtidige uformelle samarbejde, hvoraf det fremgår eksplicit, at Nordisk Råd skal være en aktiv medspiller i udformingen af samarbejdet:

»Den nordiske konsumentgruppe skal gennemføre det nordiske konsumentsamarbejde. Arbejdet skal ske med vægt på de prioriteringer, der ligger i det samarbejdsprogram, som er vedtaget i

Nordisk Råd og MR-Konsument for perioden 2005-2010. Når gruppen finder det hensigtsmæssigt, skal den også kunne samarbejde om spørgsmål, som falder uden for samarbejdsprogrammet.

Inden udgangen af 2010 skal der foreligge et nyt samarbejdsprogram, programmet skal udformes i dialog med Nordisk Råd. Der udarbejdes en årlig aktivitetsplan, som gruppens formandskab har ansvaret for og som besluttes af de nordiske forbrugerministre. Det er endvidere gruppens formandskab, der sørger for, at en årsberetning hvert år tilgår de nordiske konsumentministre. Et eksemplar sendes til orientering til Nordisk Ministerråd og Nordisk Råd.»

Dialogen slutter ikke her. Moderniseringsprocessen skal ikke ses som en afsluttet begivenhed, der munder ud i en fiks og færdig model mejslet i sten. Det er netop en proces og i den er Nordisk Råd selv sagt en uundværlig aktør

På det nordiske samarbejdsministermøde i København den 1. marts 2006 var der enighed om at fortsætte moderniseringsprocessen i de kommende år, således at det nordiske samarbejde løbende tilpasses en verden i hastig forandring. Dette betød, at der blev opnået enighed om en effektiviseringsgevinst på 1 procent for 2006 med henblik på at opnå markant mere nordisk nytte inden for den nuværende budgetramme. De frigivne midler vil blive anvendt til at øge puljen, der er til rådighed for strategiske midler. Formålet er at skabe et betydeligt større råderum for Ministerrådets og Nordisk Råds politiske prioriteringer.

Som led i moderniseringsprocessen har det norske formandskab også fokuseret meget på det nordiske budget. Dette omfatter bl.a. følgende områder:

Budgettets opstilling og layout

En budgetanalyse skal, blandt andet på opfordring af Nordisk Råd, omfatte en analyse af hvordan budgetdokumentets læsbarhed/brugervenlighed øges. Konkret skal der fremsættes forslag om ændring i kapitelstrukturen, omfangen af beskrivelserne af de enkelte budgetposter mv.

Dispositionsreglen og projektadministration

Nordisk Ministerråd har en betydelig overskydende likviditet, der årligt svinger mellem 150 og 450 mio. kr. Desuden er der ultimo året traditionelt betydelige udisponerede midler, der uden videre videreføres til efterfølgende år. Siden 2000 har disse andraget mellem 12 og 32 mio. kr. Der skal udarbejdes en procedure til nedbringelse af likviditeten, herunder at Økonomireglementet ændres så overskydende midler ved årets udgang inddrages til dækning af næste års udgifter.

Øget politisk styring

Med afsæt i et stærkt ønske om at styrke det fællesnordiske budget som et politisk styringsinstrument, har samarbejdsministrene i 2006 desuden anmodet den nordiske budgetekspertgruppe (BEG) om at undersøge følgende: Hvordan det kan sikres, at det fællesnordiske budget tilrettelægges sådan, at det i højere grad afspejler resultatet af egentlige politiske prioriteringer snarere end en automatisk videreførelse af tidligere prioriteringer

Grundlaget for hurtigt at kunne reagere på opståede politiske behov skal således styrkes. Med henblik på dels at sikre en så høj grad af fleksibilitet i budgettet som muligt, dels at styrke synligheden af finansieringskilderne til nye initiativer under den politiske behandling af budgetforslaget, skal der derfor

- identificeres og beskrives de budgettekniske forudsætninger for dels større omprioritering forud for og under budgetprocessen, dels mulighederne for omprioritering mellem budgetlinjerne i løbet af selve budgetåret
- undersøges fordele og ulemper ved etablering af en permanent omprioriteringspulje under samarbejdsministrene, herunder identificere mulige finansieringskilder og deres respektive fordele/ulemper
- fremsættes supplerende forslag til måder hvorpå der kan skabes bedre mulighed i budgettet for at

nye prioriterede indsatsområder kan finansieres
– identificere og beskrive de budgetmæssige konsekvenser af den organisatoriske strukturændring af Nordisk Ministerråd 2005/2006, herunder eventuelle effektiviseringsgevinster. Med afsæt heri skal der foretages en analyse af hvilke budgetmæssige konsekvenser Nordisk Ministerråd fremadrettet kan drage af strukturændringen, dvs. efter 2006.

Koblingen mellem mål, resultater og ressourcer lider fortsat under en relativt uudviklet konkretisering af målformuleringen for budgetåret. Det er derfor aftalt, at der skal kigges nærmere på, hvilke instrumenter Nordisk Ministerråd for indeværende har til rådighed med henblik på, at sikre mål- og resultatstyring. Dette skal ske med henblik på at fremsætte konkrete forslag til hvorledes der kan sikres bedre kobling mellem mål, opnåede resultater og ressourcer – og dermed grundlag for, at der skabes gennemsigtighed i budgettet, øgede muligheder for resultatopfølgning og evaluering af indsatsen.

Det er hensigten, at arbejdet skal afsluttes, således at der kan træffes de endelige beslutninger inden udgangen af indeværende år.

Jeg håber, at vi får skabt grundlaget for et fleksibelt budget, der kan danne udgangspunkt for markante politiske satsninger til glæde for det nordiske samarbejde, og hvor politisk dialog er den røde tråd. Det er f.eks. ikke ordentlige arbejdsforhold at byde Nordisk Råd, at der er så kort tid til at behandle budgettet, før der skal stemmes om det. Det kan ikke være rigtig, at Rådet ikke har mulighed for på en ordentlig måde at diskutere det i hverken de politiske grupper eller i de enkelte udvalg..

DE SELVSTYRENDE OMRÅDERS STILLING I DET NORDISKE SAMARBEJDE

Spørgsmålet om de selvstyrende områders placering i det nordiske samarbejde har været rejst flere gange.

Færøerne fremsendte den 6. maj 2003 en ansøgning om selvstændigt medlemskab af Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd til Statsministeriet. Ansøgningen er også sendt til Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd. Færøerne ønsker at opnå status som kontraherende part i Helsingfors-aftalen samt traktater indgået inden for dennes rammer. Statsministeren svarede, at regeringen ville støtte de færøske ønsker om en styrket rolle i det nordiske samarbejde. Dette måtte imidlertid ske inden for grundlovens rammer, efter hvilke Færøerne ikke kan blive kontraherende part i Helsingfors-aftalen samt traktater indgået inden for dennes rammer.

På Rigsrådet den 8. august 2005 bekræftede statsministeren, at Danmark ville benytte sit formandskab i Nordisk Ministerråd til inden for Grundlovens rammer – at søge politisk enighed mellem de nordiske parter om konkrete forbedringer af Færøernes og Grønlands stilling i det nordiske samarbejde.

I forbindelse med Nordisk Råds session i Reykjavik den 24.-26. oktober 2005 drøftede de nordiske statsministre et fælles forslag fra Danmark, Færøerne og Grønland om en undersøgelse af barrierer for, at de selvstyrende områder kan deltage som ligeværdige partnere i det nordiske samarbejde.

De nordiske samarbejdsministre fulgte op på denne diskussion og besluttede på sit møde den 14. december 2005 i København at give generalsekretæren for Nordisk Ministerråd mandat til med eksternt bistand at gennemføre en kortlægning af de juridiske og praktiske spørgsmål om de selvstyrende områders deltagelse i det nordiske samarbejde, herunder hvordan de selvstyrende områders deltagelse i samarbejdet under Helsingforsaftalen fungerer i praksis, i hvilket omfang de selvstyrende områders muligheder for at deltage i samarbejdet udnyttes fuldt ud og hvilke barrierer, der kan findes.

Af generalsekretærens udredning fra 1. juni 2006 fremgår bl.a. følgende:

- De selvstyrende områder har allerede en stilling i det nordiske samarbejde, der de facto ligger tæt på reelt medlemskab. Udredningen mener, at Færøerne, Grønland og Åland i dag har en slags funktionelt medlemskab af Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd. Dette er mest vidtgående i forhold til Nordisk Råds virksomhed, hvor de selvstyrende områder i kraft af de folkevalgtes stemmeret m.m. har større formel ligestilling, end hvad angår Nordisk Ministerråds virksomhed.
- Mulighederne for øget indflydelse vil formentlig kun blive marginalt forbedret med et formelt medlemskab. De selvstyrende områders arbejde i Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd går videre end, hvad der sædvanligvis forstås ved observatørstatus i internationale organisationer. Det nordiske samarbejde er dermed reelt allerede et samarbejde mellem otte, snarere end mellem fem plus tre deltagere.
- Der vil dog være mulighed for at give de selvstyrende områder større de facto indflydelse uden, at det vil stride mod Helsingforsaftalen og national lovgivning. Dette kan f.eks. gøres ved, at Danmark og Finland i Nordisk Ministerråd kan bemyndige en minister eller embedsmand fra de selvstyrende områder til at repræsentere landet ved et ministermøde eller embedsmandskomitémøde eller i forbindelse med en formandskabsperiode. Dette vil dog kræve, at repræsentanten fra de selvstyrende områder bemyndiges som eksempelvis dansk embedsmand.
- Udredningen peger på en grundlæggende forskel mellem Nordisk Råd – som initiativtagende og rådgivende – og Nordisk Ministerråd, som et bindende samarbejde mellem regeringer.
- Væsentlige ændrede vilkår for de selvstyrende områders deltagelse i det nordiske samarbejde forudsætter en ændring af Helsingforsaftalen. Dette kræver, at samtlige lande samtykker. Udredningen behandles i kredsen af nordiske samarbejdsministre. Fra dansk side lægges vægt på at imødekomme Grønlands og Færøernes ønsker mest muligt inden for rammerne af den danske grundlov. De selvstyrende områders stilling i det nordiske samarbejde er opført som selvstændigt punkt i plenumdebatten under Nordisk Råds session i København 30. okt. – 2. nov. 2006. På basis heraf og udmeldinger fra de selvstyrende områder vil samarbejdsministrene tage sagen op igen inden årets udgang.

GRÆNSEHINDRINGER

Grænsehindringer i Norden skal reduceres mest muligt. Den store indsats, som samarbejdsministrenes særlige repræsentant tidligere statsminister Poul Schlüter har ydet de senere år i regi af Nordisk Ministerråd, blev videreført med høj prioritet under det danske formandskab. Som noget nyt blev der under dansk formandskab sat særlig fokus på grænsehindringer for små og mellemstore virksomheder. Arbejdet havde hidtil kun fokuseret på borgere. Formandskabet tog endvidere initiativ til, at arbejdet med fjernelse af grænsehindringer udvides til Østersøregionen og gøres til genstand for debat i andre regionale fora (Østersørådet, Barentsrådet og Arktisk Råd) for derved at skabe konkrete initiativer i regionen.

Bekæmpelsen af grænsehindringer går nu ind i en ny fase efter, at Poul Schlüters mandat som samarbejdsministrenes særlige repræsentant er udløbet.

På samarbejdsministermødet den 1. marts 2006 redegjorde det norske formandskab for sit præliminære forslag til særlige indsatser i arbejdet med fjernelse af grænsehindringer. På mødet blev det slået fast, at det er vigtigt at fastholde kravet til og presset for at opnå konkrete og mærkbare resultater af dette arbejde for både borgere og virksomheder.

Det norske formandskab har lagt op til, at der skal etableres særlige pådriverordninger, uden at der nødvendigvis skal være én særlig repræsentant. Også flere personer vil kunne påtage sig pådriverrollerne inden for særligt identificerede områder. Hensigten med at udpege flere personer, er, at det giver mulighed for at udpege profiler, der kan yde mere faglig og ekspertbaseret pres på systemerne. De berørte fagministerråd skal selv udarbejde forslag til de respektive specifikke

pådriverordninger.

Pådriverne vil skulle indgå i et team, således at der er koordinering og sammenhæng i arbejdet. Dog vil der skulle være afgrænset ansvarsområder for hver af pådriverne, defineret af de aktuelle fagministerråd. Pådriverne vil desuden skulle afspejle forskellige nationaliteter.

Arbejdet vil løbende skulle afrapporteres til samarbejdsministrene, mens ansvaret for fremdriften i arbejdet vil ligge hos fagministerrådet. Mandaterne vil skulle tidsafgrænses, hvor man kan forestille sig, at der skal slutrapporteres ved Nordiske Råds session i 2008. Der vil herefter kunne tages stilling til eventuel fortsættelse.

Det er herudover også besluttet at systemudvikle informationstjenesten »Hallo Norden« med henblik på at gøre denne til en mere avanceret og brugervenlig portal. Som led i udviklingen er der afsat midler til socialministrene til at oprette en såkaldt socialforsikringsportal i stil med skatteportalen.

Bornholms transitproblemer

Et område, der har været særligt i fokus i Nordisk Ministerråds arbejde med fjernelse af grænsehindre, er transitproblemer til og fra Bornholm via Sydsverige. Danmarks formandskab for Nordisk Ministerråd førte til en række fremskridt i 2005. Fra den 15. juni 2005 har det været muligt for transitrejsende at medbringe *kæledyr* til og fra Bornholm, uanset om de rejser med bil, bus eller tog. Spørgsmålet vedr. medbringelse af *jagt og konkurrencevåben* i transit til og fra Bornholm har krævet en svensk lovændring, som vil afskaffe kravet om transittilladelse.

Jeg mødtes i januar 2006 med repræsentanter for formandskabet for den politiske styregruppe i SÖSK/Bornholm-samarbejdet. Det grænseregionale samarbejde mellem det sydøstlige Skåne og Bornholm etableredes i 1980 på initiativ af Nordisk Ministerråd. Forbedring af transporten i området udgør en prioritet for samarbejdet.

Vi var generelt enige om, at der måtte kunne findes konkrete løsninger på de udestående transitproblemer, som bornholmerne oplever. En mulighed var en transitordning gennem Sverige (f.eks. Øresundsbroen-E65-Ystad og omvendt), hvor man var friholdt for de særlige regler, der skaber problemerne. Måske kunne man lade sig inspirere af den type rutearrangementer, der gælder for transport af visse former for gods. Jeg anbefalede, at SÖSK/Bornholm-samarbejdet også lagde pres på de svenske myndigheder.

Kæledyr

Siden den 15. juni 2005 har det som nævnt været muligt for rejsende med hunde og katte også at benytte bus og tog i transit mellem Sjælland og Bornholm. Tidligere var det kun muligt at benytte privat bil. Information om reglerne findes på Fødevarestyrelsens hjemmeside. Dyret skal heller ikke længere ses af de svenske toldmyndigheder, idet transitten anmeldes via et online system. Der er link til dette onlinesystem fra Fødevarestyrelsens hjemmeside.

Et væsentlig spørgsmål, der herefter udestår, er at fjerne det svenske krav om ormekur for kæledyr i transit. Jeg bad den 29. juni 2005 ministeren for familie- og forbrugeranliggender om, at han tog kontakt til sin svenske kollega med henblik på at fjerne eller lempe kravet om ormebehandling af hund og kat i transit gennem Sverige til Bornholm. Efter fortsat dansk pres meddelte den svenske minister for nordisk samarbejde i marts 2006, at det ikke var muligt at afstå fra dette krav. Fra svensk side var man imidlertid villig til at undersøge mulighederne for at forenkle sagsgangen og foretage en risikoanalyse i samarbejde med de danske myndigheder.

Men der er lys forude. I forbindelse med vedtagelsen af EU-forordning 998/2003 om dyresundhedsmæssige betingelser for ikke-kommerciel transport af selskabsdyr har bl.a. Sverige fået godkendt en særordning for transport af kæledyr til Sverige i en overgangsperiode på 5 år. Det betyder praktisk, at Sverige kan bibeholde deres nationale regler på området, herunder krav om ormebehandling ved indførsel af hunde og katte. Denne særordning bortfalder d. 3. juli 2008,

hvorefter indførelse til Sverige fra Danmark vil svare til de krav, som pt. gælder for transport mellem EU-landene, det være sig vedr. krav om ID-mærkning, ledsagepas og gyldig rabiesvaccination eller revaccination

Medicin

Formålet har været at udforme en fælles nordisk liste, der omfatter de euforiserende stoffer, for hvilke det er relevant at kræve dokumentation for rejsendes retmæssige besiddelse af, når de indføres som en bestanddel af et lægemiddel i et andet nordisk land.

På det nordiske sundhedsministermøde den 13.-14. juni 2005 meddelte Sverige, at man vil implementere den af Danmark foreslåede kontrolpraksis, hvor den fælles nordiske liste lægges til grund. Sverige har per 1. juni indført regler med henblik på implementeringen.

Jagt- og konkurrencevåben

Transitrejsende til og fra Bornholm via Sverige kan kun medbringe jagt- og konkurrencevåben, hvis de pågældende har en transittilladelse fra de svenske myndigheder. Målet er at opnå en ordning, der gør det muligt at medbringe våbnene uden en sådan svensk transittilladelse.

Justitsministeriet oplyser, at forslaget om forenklede regler for transit af våben i forbindelse med jagt og konkurrence er vedtaget af rigsdagen. Lovændringen trådte i kraft den 1. juli 2006.

SAMARBEJDET MED FRIVILLIGHEDSSEKTOREN

Under det danske formandskab for Nordisk Ministerråd blev der lagt vægt på et folkeligt forankret samarbejde med aktiv deltagelse af græsrodderne i det nordiske samarbejde. Arbejdet med at sikre en fortsat stærk rolle for de frivillige organisationer i forholdet til de officielle nordiske samarbejdsorganer er blevet givet prioritet i lyset af den historiske kendsgerning, at det nordiske samarbejde er startet som et folkeligt samarbejde, hvor bl.a. foreningerne Norden har skabt et usædvanligt stærkt fundament for samarbejde og samhørighed i Norden. Dette udmærker det nordiske samarbejde i forhold til hovedparten af andet internationalt samarbejde. På denne baggrund blev Foreningen Norden i Danmark tildelt et supplerende bidrag på 500.000 kr. på Finansloven til formandskabsrelaterede aktiviteter i 2005 med udgangspunkt i det frivillige Norden. Foreningen har bl.a. arrangeret en række fyraftensmøder om aktuelle nordiske temaer med bl.a. den danske udenrigsminister samt samarbejdsminister som oplægsholdere.

Formandskabet tog desuden sammen med Foreningen Norden taget initiativ til en konference »Norden i bevægelse – bevægelsernes Norden«, som blev afholdt den 21. oktober 2005. Konferencen omhandlede de frivillige organisationers rolle som brobyggere i det nordiske samarbejde. Herudover er der taget skridt til at styrke den informationsindsats, der ydes af 'Norden i Fokus' i København. Dette er sket gennem en bevilling fra Nordisk Ministerråd, der har til formål at øge den nordiske synlighed i København.

Som udløber af denne konference har de nordiske samarbejdsministre besluttet, at der skal udarbejdes en ny strategi for samarbejdet med de frivillige organisationer. Denne fremlægges som ministerrådsforslag på Nordisk Råds 58. session i København. Det er regeringens holdning, at der findes anledning til at styrke relationerne gennem at inddrage organisationerne inden beslutningerne træffes af Nordisk Ministerråd på særligt udvalgte samarbejdsområder og gennem et udvidet samarbejde i ministerrådets arbejde med at udvikle civilsamfundet i Østersø-området, herunder i det nordvestlige Rusland og Belarus.

ARKTISK SAMARBEJDE

Norden er stærkt engageret i det arktiske område, hvilket har en klar geografisk sammenhæng. De nordiske lande har derfor en klar egeninteresse i dette unikke og sårbare område. Indsatsen i Arktis styres primært gennem Nordisk Ministerråds arktiske samarbejdsprogram, som danner rammerne om projekterne om aktiviteterne. Samarbejdsprogrammet supplerer desuden Ministerrådets Ruslandsprogram, som dækker Nordvestrusland. Der pågår desuden en lang række indsatser i Arktis som gennemføres i samarbejde med – eller selvstændigt – af de enkelte fagministerråd inden for Nordisk Ministerråd.

Nordisk Ministerråds nye arktiske samarbejdsprogram for perioden 2006-2008 trådte i kraft den 1. januar 2006. Programmet udpeger netop miljø og klimaspørgsmål som et centralt fokusområde for programmets løbetid, og ikke mindst henset det Internationale Polarår (IPY) 2007/2008. Polaråret er et internationalt initiativ, som gennem forskning i Arktis og Antarktis skal skaffe ny viden om de polare processer og deres samspil med det globale miljø. Ministerrådet finder det væsentligt at bevare det forskningsmæssige fokus i det arktiske område, herunder særligt forskning som udgår fra universiteter i Arktis og ønsker derfor at bidrage til IPY.

Nordisk Ministerråd vil tage hensyn til henstillingerne fra Nordisk Råd om at arbejde videre med informationsspredning til såvel den arktiske befolkning som til relevante aktører i det regionale samarbejde, ligesom Nordisk Råds bemærkninger om udfordringerne med at finde en balance mellem miljøbeskyttelse og socioøkonomisk udvikling i Arktis. Jeg har også noteret rådets ønske, at samarbejdsprogrammet bør tilføres yderligere økonomiske ressourcer.

I januar 2006 besluttede Nordisk Ministerråd hvilke projekter og aktiviteter der i 2006 skal modtage støtte gennem samarbejdsprogrammet. Her blev der taget hensyn til Nordisk Råds budgetrekommandation, som ønsker at en vis del af midlerne allokeres miljø og klimaspørgsmål. Hertil kommer, at der i budgetprocessen for 2007 netop er sat fokus på det arktiske samarbejde, hvilket i praksis har betydet en forøget ramme til arktiske aktiviteter.

VESTNORDEN

Formandskabet har sat Vestnorden (Færøerne, Grønland og Island) på dagsordenen som et vigtigt emne til videre drøftelse. Derudover er Vestnorden blevet sikret et beløb i budgettet for 2006 fra puljen for strategiske initiativer til særlige initiativer i dette område. Temaerne for samarbejdet strækker sig over naturressourcer (ikke mindst havets ressourcer), forskning, uddannelse, sundhed, erhvervsvilkår (så som transport, tursime, kommunikation, arbejdsmarked og forbrugerbeskyttelse) og kultur. En nærmere redegørelse for samarbejdet fremgår bl.a. af Nordisk Ministerråds publikation »Vestnorden i det nordiske samarbejde – en status« (2005). Som eksempel på arbejdet kan nævnes projektet med udredningen »Vestnordens økonomiske relationer til det øvrige Norden og betydningen heraf for erhvervsudviklingen i Vestnorden«. Under det danske formandskab i 2005 tog man initiativ til en workshop om Europæisk Marin strategi blandt andet med målsætningen at muliggøre at Vestnorden kan inoivlveres i diskussionen om EUs marine strategi.

SAMARBEJDE MED ØSTERSØREGIONEN

Nordisk Ministerråds samarbejde med Estland, Letland og Litauen er løbende blevet uddybet under året. Fremskridt er sket under det danske formandskab for Nordisk Ministerråd inden for rammerne af ministerrådets retningslinjer for samarbejdet med de baltiske stater. Retningslinierne skal ses som Nordisk Ministerråds bidrag til at føre et højt prioriteret samarbejde videre i et nyt politisk miljø – et samarbejde mellem 8 lande på ligeværdig fod. Retningslinierne beskriver bl.a. hvilke

hovedprioriteringer Nordisk Ministerråd har for samarbejdet og på hvilken måde samarbejdet kan udvikles. Endvidere beskrives principper for finansiering af fælles aktiviteter.

Konsultationer på højt niveau er foretaget og konkrete samarbejdsprogrammer er iværksat. Hertil kommer, at der finder nordisk-baltisk samarbejde sted inden for rammerne af EU's partnerskaber under den Nordlige Dimension. En del af samarbejdet bliver herudover løbende styrket gennem det øgede samarbejde mellem Nordisk Ministerråd og Østersørådet. Det gælder bl.a. på det grænseregionale område (BEN-projektet) og IKT-området (The Northern eDimension Action Plan).

Samarbejdsministrene vedtog den 27. oktober 2005 et nyt Ruslandsprogram for perioden 2006-08. Formålet med programmet er at konkretisere retningslinjerne 2004, der angår samarbejdet med det nordvestlige Rusland. Midlerne er i første omgang kundskabsopbygning og netværk, samarbejde inden for den Nordlige Dimension, samarbejde i Barentsregionen og samarbejde med frivillighedsorganisationer. Et nyt samlet kundskabsopbygnings- og netværksprogram blev derfor vedtaget i 2006 med fokus på mobilitet mellem det nordvestlige Rusland og Norden for den offentlige sektor, uddannelses- og forskningssektoren, den private sektor og det civile samfund. Programmet er fleksibelt inden for de nævnte område for løbende at kunne imødekomme aktuelle behov og prioriteringer.

Efter flere års forhandlinger underskrev de russiske myndigheder og det danske formandskab for Nordisk Ministerråd den 22. december 2005 en aftale i Moskva om etablering af et nyt ministerråds kontor i Kaliningrad. Kontoret åbnede officielt den 14. september 2006 med deltagelse fra bl.a. Nordisk Råds præsidium. Kontoret skal i samarbejde med lokale aktører samordne og gennemføre ministerrådets Ruslandspolitik i Kaliningrad, herunder navnlig kundskabsopbygnings- og netværksprogrammet.

Et nyt NGO-program er ligeledes udviklet for at give støtte til det civile samfund i Østersøregionen. I dette program vil russiske, hviderussiske, polske og baltiske organisationer blive inddraget. Tyngdepunktet ligger på udviklingen af det civile samfund i det nordvestlige Rusland og Belarus.

European Humanities University (EHU) i Minsk blev lukket i 2004 af regeringen i Belarus, hvorved unge hviderussiskere blev berøvet den sidste mulighed for at opnå en internationalt anerkendt uddannelse i sit eget land. Nordisk Ministerråd har i løbet af 2005 og 2006 i tæt samarbejde med EU udviklet et større støtteprojekt sammen med EHU i Vilnius med bl.a. finansiering fra EU. Projektet gør det muligt for 350 hviderussiske studenter at få uddannelse i Vilnius på EHU i eksil. Det danske formandskab for Nordisk Ministerråd afholdt den 31. oktober 2005 en konference om Belarus i Europa. Konferencen bidrog til at skabe et solidt grundlag for Nordisk Ministerråds engagement til understøttelse af demokratiudviklingen i Belarus.

Foruden disse projekter har Nordisk Ministerråd et stort engagement i Rusland gennem aktiviteter finansieret gennem NEFCO (Nordic Environment Finance Corporation). NEFCO forvalter et antal fonde med miljømæssigt sigte i Nordens nærområde. De vigtigste er Investeringsfonden, den Nordiske Miljøudviklingsfond og klimafonden Testing Ground Facility. Hertil kommer at NEFCO forvalter en række øvrige organisationers midler, herunder projekter under Barentssamarbejdets Hot Spots Facility. Miljøministrene allokerede i 2005 ca. 10,3 MDKK til NEFCO som primært anvendes til finansiering af aktiviteter der kræver væsentligt flere midler, såsom til projekter vedr. konstruktion af renseanlæg, vindmølleparker eller installation af miljøteknologi i den industrielle sektor. Det mest kendte af de NEFCO finansierede projekter i 2005 er færdiggørelsen og åbningen af rensningsanlægget Vodokanal i St. Petersborg i september 2005.

OVERORDNEDE SEKTORAKTIVITETER

I det følgende gives en mere detaljeret beskrivelse af arbejdet inden for de overordnede prioritetsområder og en række centrale sektorer inden for det nordiske samarbejde. Der er således ikke tale om en udtømmende beskrivelse af alle aspekter af nordisk samarbejde.

KULTUR

Konkretiseringen af en ny struktur for det fællesnordiske kultursamarbejde er nu i fuld gang. Konkretiseringsprocessen vil fortsætte i resten af 2006 således, at den nye struktur kan træde i kraft i 2007.

For det første blev der allerede tidligt i år nedsat et udvalg, der skulle komme med forslag til et nyt kunstprogram. Udvalget har foreslået, at programmet koncentrerer sig om 3 temaer: Nordiske mødepladser, Kompetenceudvikling samt »Norden møder verden«.

Ministerrådet har modtaget udvalgets forslag, som nu bliver behandlet og konkretiseret yderligere af faglige fokusgrupper samt i workshops med en bredere kreds af kunstnere og kulturarbejdere. Forslag og resultater vil derefter blive taget op til diskussion og beslutning på Ministerrådets møde i november. For det andet er et mobilitetsprogram for kunstnere og kulturarbejdere, som er et af den nye strukturs »flagskibe« ved at blive finpudset.

Ministerrådet har allerede tidligere i år modtaget en veldokumenteret og god rapport med omfattende forslag til det nye mobilitetsprogram. Rapporten og forslagene blev godt modtaget af hele kulturfeltet blandt andet på Nordisk Kulturforum og blev behandlet af Ministerrådet på et møde den 22. marts i år.

Forslagene består af 4 moduler: 2 moduler – netværksstøtte og mobilitetsstøtte – som dækker bredt samt 2 moduler – kunstnerresidenser og produktionsrettet residensvirksomhed (»artists in production») som lægger fokus i forhold til den kunstneriske udvikling. Bevillingsmæssigt er mobiliteten i øvrigt opprioriteret allerede i år og bliver yderligere opprioriteret på budgettet for 2007.

Også mobilitetsprogrammet er konkretiseret, og vil blive taget op til diskussion og beslutning på Ministerrådets møde i november.

Under den foreløbige titel »Kulturkontakt Nord« arbejdes der med at etablere en hensigtsmæssig organisation, der praktisk skal understøtte de enkelte programmer og satsninger. Kodeordene i denne sammenhæng er, at det skal være en fleksibel organisation hvor administrationsudgifter minimeres således, at det samlede budget primært kommer kunst- og kulturlivet til gode.

Funktionsbeskrivelse samt placering af »Kulturkontakt Nord« er nu til diskussion i Ministerrådet blandt andet på baggrund af indhold og forslag i det nye kunstprogram og i mobilitetsprogrammet. På ministerrådsmødet i november vil både funktionsbeskrivelse samt placering af »Kulturkontakt Nord« blive taget op.

For det tredje er der nedsat et fagudvalg der skal igangsætte og styre det første temaprogram i den nye struktur – et program om computerspil, som skal stimulere til øget kvalitet og flere tilbud af nordisk producerede computerspil for børn og unge. Ministerrådet har afsat 6,0 mio. kr. til formålet i budgettet for 2006. Fagudvalget er kommet med forslag til hvorledes programmet skal organiseres og hvilke kriterier der skal gælde udvælgelse af projekter, der kan støttes og har i alt bevilget 2 mio. kr. til de første 5 projekter.

Ministerrådet har lagt vægt på, at selvstyrende områder som Grønland og Færøerne fortsat knyttes tæt til det fællesnordiske kultursamarbejde. Der arbejdes derfor også med konkrete forslag til hvorledes dette samarbejde kan styrkes i fremtiden.

Det har været og vil stadigvæk blive en kompliceret og tidsmæssig stram proces at få den nye

struktur på plads den 1. januar 2007. Samtidig skal den overordnede organisering af den samlede organisation – blandt andet etablering af »Kulturkontakt Nord« – ske parallelt med og i en tæt symbiose med konkretisering af programmerne.

UDDANNELSESSAMARBEJDET

På Undervisningsministeriets område har de væsentligste initiativer ligget i forlængelse af det danske formandskabs program.

På det organisatoriske område har spørgsmålet om rådgivningsgruppernes rolle og funktion været på dagsordenen. Der er nu enighed om, at der til støtte for ministerrådet for uddannelse og forskning ud over embedsmandskomiteen fortsat er behov for en rådgivningsgruppe for hvert af områderne grund- og ungdomsuddannelser, videregående uddannelser, voksnes læring og sprog. Som led i effektiviseringen af ministerrådenes arbejde og med henblik på at skabe en skarpere adskillelse mellem rådgivende opgaver og udførende opgaver vil rådgivningsgruppernes rolle fremover være mere fokuseret på rådgivningen til ministerrådet og embedsmandskomiteen. Rådgivningsgrupperne vil dog fortsat kunne iværksætte initiativer af egen drift, ligesom rådgivningsgrupperne fortsat vil have ansvaret for den overordnede styring af fordelingen af penge fra ministerrådets mobilitets- og netværksprogrammer.

Også på sprogområdet har der været bestræbelser på effektivisering. Der blev i maj 2006 nedsat et hurtigt arbejdende sprogorganiseringsudvalg, der skal komme med forslag til, hvordan det nordiske sprogsamarbejdes opgaver bedst muligt kan blive varetaget.

Nedbrydning af grænsehindringer og sprogsamarbejde

Med henblik på opfølgning på samarbejdsministrenes beslutning om dels at afslutte den særlige eksperts opgaver og dels ønsket om at fortsætte arbejdet med nedbrydning af grænsehindringer har Ministerrådet for uddannelse og forskning besluttet at opfordre rådgivningsgrupperne til at varetage den såkaldte pådrivningsopgave således at hver gruppe inden for sit uddannelsesområde er opmærksom på mulige grænsehindringer og stiller forslag til initiativer, der kan nedbryde grænsehindringer.

Ministerrådet for uddannelse og forskning havde i foråret 2006 en temadrøftelse om det nordiske sprogsamarbejde. Denne diskussion mundede ud i flere tiltag, der alle har til formål at forbedre de nordiske borgeres gensidige forståelse af hinandens sprog. Nordens Sprogråd har arbejdet med flere af de foreslåede emner. For det første har Nordens Sprogråd og ministerrådet diskuteret og justeret den nordiske sprogdeklaration, som nu bliver oversendt til diskussion ved Nordisk Råds 58. Session den 2. november 2006. Endvidere gav ministrene Sprogrådet i opdrag at arbejde med udvælgelse af en samling af »Nordens kanoniske tekster« som Nordisk Ministerråd for uddannelse og forskning vil anbefale som undervisningsmateriale til læsning på originalsproget. I erkendelse af, at de nordiske sprog både hver for sig og samlet er små sprogområder gav ministrene endvidere Nordens Sprogråd i opdrag at udarbejde en parallelsprogsstrategi.

Samarbejde med Estland, Letland og Litauen

De nordiske og de baltiske undervisnings- og forskningsministre underskrev i 2004 en erklæring om udvidet samarbejde om uddannelse og forskning. Under det danske formandskab i 2005 blev det besluttet, at samarbejdet skulle koncentrere sig om 3 overordnede temaer: Baltisk deltagelse i arbejdet i NordForsk, deltagelse i Nordic e-Dimension Action Plan (NeDAP) samt baltisk deltagelse i de nordiske mobilitets- og netværksprogrammer, Nordplus.

Nordplus programmerne

Med beslutningen om baltisk deltagelse i Nordplus blev der lagt op til en gennemgribende omlægning af bl.a. beslutningsprocesserne, administrationen og samarbejds sproget i forbindelse med godkendelse af ansøgninger om tilskud fra de 5 nordiske udvekslingsprogrammer. En evaluering, der blev gennemført i det tidlige forår 2006 pegede på behovet for omlægning af programmerne, på nye samarbejdsmodeller og på engelsk som det fælles praktiske arbejdsprog. Ved Nordisk Råds 58. Session fremlægges forslag til næste generation af Nordplus programmer. Der vil fremover kun være ét rammeprogram, hvis overordnede formål er at skabe mobilitet og netværkssamarbejde, der vil være 5 sektorrelaterede programmer, hvoraf det ene er et nyt horisontalt program, der er rettet mod tværgående og internationalt samarbejde. Den hidtidige administrationsmodel fastholdes i store træk og de overordnede retningslinier for godkendelse af projektansøgninger vil fortsat ligge hos rådgivningsgrupperne jf. ovenfor. Udviklingen af næste generations Nordplus programmer spiller fortsat en vigtig rolle for målsætningen om at effektivisere og modernisere det nordiske samarbejde.

Rådgivningsgrupper

Rådgivningsgruppen for Nordisk Skolesamarbejde (NSS) har beskæftiget sig med kvalitetsudvikling i relation til PISA-undersøgelser og mere specifikt i relation til drenge og pigers læsefærdigheder og læseinteresse. Netop dette emne samt spørgsmålet om, hvordan forskningsresultater bedst muligt formidles til de relevante brugere vil være genstand for ministermødet den 1. november 2006.

Rådgivningsgruppen for voksnes læring (SVL) har beskæftiget sig med etableringen af Nordisk netværk for voksnes læring og nu, hvor den organisatoriske struktur er på plads beskæftiger gruppen sig med demokrati og folkeoplysning inden for rammerne af folkeoplysningens traditionelle miljøer, mens rådgivningsgruppen for voksnes læring beskæftiger sig med livslang læring bl.a. på arbejdspladsen.

Endelig har rådgivningsgruppen for højere uddannelse (HÖGUT) beskæftiget sig med bl.a. forberedelse af problemstillinger med relation til Nordic Master degree.

SOCIAL- OG SUNDHEDSOMRÅDET

Afskaffelse af grænsehindringer:

Ministerrådet har besluttet at udpege en såkaldt »pådriver«, som skal bidrage til at finde specifikke løsninger på konkrete grænsehindringer.

På sundhedsområdet tog det danske formandskab i 2005 bl.a. initiativ til at oprette et telemedicinsk samarbejdsforum, der skulle identificere hindringer for anvendelse af telemedicinske løsninger på tværs af landegrænserne i Norden – et emne som også Nordisk Råd tidligere har markeret interesse for. De nordiske lande har nu udpeget medlemmer til forummet. »Nationalt Senter for Telemedicin« (NST) i Tromsø, tilknyttet Universitetssygehuset i Nordnorge, fungerer som sekretariat.

På det sociale område har Ministerrådet vedtaget at ændre den nordiske konvention om social bistand og sociale tjenester. Såfremt en person omfattet af konventionen ønsker at flytte til en kommune i et andet nordisk land og på grund af funktionshindring har behov for social bistand eller sociale tjenester, skal der være en samarbejdsforpligtelse mellem de ansvarlige myndigheder i til og fraflytningskommunen for at lette flytningen. Der er desuden foreslået indført en bestemmelse om, at såfremt en person ved længere ophold (ikke permanent) i et andet nordisk land på grund af sit handicap har behov for transporttjeneste skal de sociale myndigheder i de to lande samarbejde for at bistå vedkommende i at få afklaret hvilken bistand, som kan påregnes. Den nationale høringsproces i de nordiske lande er nu i gang og forventes afsluttet i oktober 2006.

Samling af nordiske kompetencer:

De nordiske lande står over for ensartede overvejelser om beredskab i tilfælde af en global trussel som influenzapandemi. På sidste års ministermøde besluttede de nordiske social- og sundhedsministre snarest at få tilvejebragt en fælles udredning af muligheden for en fælles nordisk produktion af influenzavaccine. Rapporten »Udredning til Nordisk Ministerråd om evt. fælles nordisk produktion af influenzavaccine« blev offentliggjort i november 2005. Rapporten dannede grundlag for indledende politiske drøftelser på et ekstraordinært ministermøde i december 2005. Efter at henholdsvis en offentligt kontrolleret model og en Public Private Partnership-model (PPP-model) var afklaret med en vis robusthed, blev spørgsmålet drøftet på ny på et ekstraordinært ministermøde den 30. maj 2006 og på det ordinære ministermøde i juni 2006. Det afsluttende udredningsarbejde, der nu forestår, er forankret i to lande, Danmark (den offentligt kontrollerede model) og Sverige (PPP-modellen). Udredningerne skal være afsluttet senest den 1. november 2006 med henblik på efterfølgende afholdelse af ekstraordinært ministermøde. Der forventes således inden udgangen af 2006 at foreligge en endelig afklaring af, hvilke af de nordiske lande der vil være interesserede i at deltage i etablering af en fælles nordisk influenzavaccineproduktion.

På det sociale område er der også eksempler på samling af nordiske kompetencer. Det nordiske samarbejde om bekæmpelse af menneskehandel i Norden og landene omkring Østersøen kan bl.a. ses som et eksempel herpå og som et fremadrettet nordisk samarbejde, der kan vurderes i lyset af globaliseringen. De nordiske ligestillingsministre drøftede på et møde i maj 2006 i Norge, hvordan man kunne bekæmpe menneskehandel og opfordrede de nordiske social og sundhedsministre til at samarbejde om bekæmpelsen af menneskehandel i Norden og landene omkring Østersøen. Ligestillingsministrene har allerede et samarbejde med justitsministrene om dette. Ministerrådet drøftede på baggrund af et oplæg fra socialminister Eva Kjer Hansen sagen på et møde i juni 2006. Eva Kjer Hansen inviterede til en rundbordsamtale for social- og sundhedsministre fra de nordiske lande og østersølandene i København om de sociale aspekter ved menneskehandel. Denne vil blive afholdt den 31. oktober umiddelbart inden Nordisk Råds session i København. Formålet med rundbordskonferencen er at få et overblik over den eksisterende indsats vedrørende det sociale arbejde i både afsender, transit og modtagerland; at etablere konkrete samarbejdsprojekter i afsenderlandene og styrke den sociale indsats i modtagerlandene overfor ofrene for. Ministerrådet ønsker også at udbygge samarbejdet inden for rammerne af Nordisk Ministerråd og Den Nordlige Dimensions Partnerskab.

Samspillet mellem den frivillige og offentlige sektor i Norden

Det danske formandskab havde i 2005 som politisk tema for social- og sundhedssektoren valgt »Frihed og ansvar« med undertemaet »Samspillet mellem den frivillige og offentlige sektor«. På Ministerrådsmøde i 2005 drøftede man samspillet mellem den frivillige og offentlige sektor. Debatten viste, at samarbejdet mellem offentlige myndigheder og den frivillige sektor er udbredt i Norden, og at samarbejdet har mange fællestræk på tværs af landegrænserne. Den frivillige sektors indsats har haft betydning for udviklingen af velfærdssamfundet, men der findes i midlertidig ikke nogen samlet oversigt over den frivillige sektors virksomhed i Norden. Man besluttede derfor at fortsætte drøftelsen på Ministerrådsmødet i 2006, hvor man besluttede at afholde en regional konference i september 2006 for yderligere at drøfte, hvordan dette arbejde kan følges op.

Nordisk velfærdsdebat

Det nordiske velfærdsforskningsprogram blev afsluttet i maj 2006. Ministerrådet har drøftet hvordan det videre arbejde kan fortsætte. Det nordiske velfærdssamfund er fortsat i forandring og står overfor nye udfordringer. Der er på den ene side store ligheder mellem de nordiske velfærdssamfund, men der er også indbyrdes forskelle mellem de nordiske landes velfærdsordninger. Forskellene ses som vigtige for udveksling af erfaringer og for inspiration til at

lære af hinanden. Ministerrådet er enige om, at det er vigtigt at få resultaterne ud til en større og bredere kreds og skabe en øget informationsindsats for formidling af resultaterne fra Velfærdsforskningsprogrammet.

Modernisering af ministerrådet:

Med udgangspunkt i samarbejdsministrenes beslutninger angående videreførelse af processen med modernisering af Nordisk Ministerråd har ministerrådet besluttet at vurdere social- og sundhedssektorens nordiske institutioner med henblik på at knytte dem nærmere til ministerrådets politiske og økonomiske prioriteringer og gøre dem til mere fleksible instrumenter for det nordiske samarbejdes mål. Opgaven er at vurdere, i hvilken udstrækning de forudsætninger, som i sin tid motiverede etableringen, fortsat legitimerer den nuværende struktur og de nuværende arbejdsopgaver med henblik på at sikre, at de nordiske midler anvendes effektivt, målrettet og med optimal fokus på behovene inden for social og sundhedspolitikken og den nordiske nytteværdi. Udredningen drøftes på det ordinære Ministerrådsmøde i juni 2007.

ARBEJDSMARKEDS- OG ARBEJDSMILJØMRÅDET

De nordiske landes relativt ens samfundsforhold giver et godt grundlag for at lære af hinandens erfaringer og høste udbytte af succesfulde initiativer, og de nordiske lande kan derfor mere sammen end hver for sig – ikke mindst på arbejdsmarkedsområdet. Arbejdsmarkedssektoren er en central arena at møde de udfordringer, som fx EU's udvidelse stiller de nordiske lande over for.

Fra dansk side har man arbejdet aktivt for, at det nordiske samarbejde i relation til arbejdsmarkeds – og arbejdsmiljøspørgsmål gøres så relevant for aktuelle udfordringer som muligt. Resultatet af dette arbejde er, at der er gennemført en forenklet samarbejdsstruktur, der vil forbedre mulighederne for, at politisk aktuelle temaer rettidigt tages op til diskussion på embedsmands-plan og ministerniveau. Ministerrådsmødet den 10. oktober 2006 vil således i høj grad dreje sig om fokus på problemstillinger vedrørende EU's udvidede arbejdsmarked. Som underlag for ministrenes drøftelse er udarbejdet rapporten »The Nordic Labour Market two years after the EU enlargement: Mobility, effects and challenges«. Rapporten viser bl.a., at den individuelle arbejdsmigration har bidraget til øget vækst i produktion og beskæftigelse i de nordiske lande. Rapporten påviser nytten af et fortsat nordisk samarbejde i relation til EU-udvidelsen og fri bevægelighed.

Arbejdsmarkedet er også en central arena, når talen er om globaliseringens udfordringer. Det er således klart i fokus, når der fokuseres på mulighederne for at fastholde og udbygge de nordiske velfærdssamfund. Landenes fælles udfordring i denne sammenhæng i de kommende år er bl.a. at deres strukturelle beskæftigelse skal øges, og at de ansattes og virksomhedernes omstillings-evne fortsat skal forbedres. Sektoren har aktuelt et forskningsprojekt i gang om internationalisering af de nordiske arbejdsmarkeder og konsekvenserne for efterspørgslen efter arbejds-kraft. I den forbindelse afholder Nordisk Arbejdsmarkedsudvalg den 14. november en konference med titlen »Globaliseringens konsekvenser for arbejdsmarkederne i Norden«. Konferencen planlægges med henblik på deltagere fra politikere, arbejdsmarkedets parter, forskere og embedsmænd.

Den danske regering arbejder for, at arbejdstagernes og virksomhedernes omstillingsevne fortsat forbedres, hvilket sker i et tæt samarbejde med arbejdsmarkedets parter. Den danske arbejdsmarkedsmodel, der beforder fleksibilitet og sikkerhed – heraf navnet »flexicurity-modellen« er genstand for betydelig international opmærksomhed. Resultaterne med hensyn til at holde den strukturelle ledighed i Danmark nede og dermed sikre vækst og beskæftigelse er også markant gode set i en international kontekst.

LIGESTILLING

Som led i opfølgningen af det danske formandskab samt prioriteringerne i det nye samarbejdsprogram på ligestillingsområdet, har det norske formandskab primært fokuseret på indsatsområderne: Unge og Køn samt Køn og magt.

Der blev indledningsvis holdt en konference for og om unge, ligestilling og magt, og der blev her etableret et ungepanel, som over et par måneder fik til opgave at udarbejde en hvidbog til de nordiske ligestillingsministre. Hvidbogen blev præsenteret i forbindelse med ministermødet i Norge i maj. Det norske formandskab arbejder videre med konklusionerne, ligesom det kommende finske formandskab vil fortsætte arbejdet på området i 2007.

I forbindelse med det ordinære ministermøde blev der ligeledes holdt et Nordisk-Baltisk ministermøde. Fra dansk side havde man ønsket at få lagt særlig vægt på problemet med handel med kvinder. Landene støttede det danske forslag om at forstærke samarbejdet mellem de nordiske og baltiske lande, og om at invitere social- og sundhedsministerministrene til et samarbejde med fokus på det socialt forebyggende arbejde i afsender- såvel som modtagerlande. Som resultat heraf afholdtes et embedsmandskomiteé-seminar i september for ligestillings- og social- og sundhedsområdet med henblik på forberedelse af en rundbordsdrøftelse mellem de nordiske og baltiske ministre. På rundbordsamtalen vil ministrene drøfte situationen i afsender og modtagerlandene og mulighederne for etablering af tværnationale partnerskaber, der fremover skal gennemføre konkrete projekter i de respektive lande. Handel med kvinder er et globalt problem, og Nordisk Ministerråd er derfor et oplagt forum for udviklingen af et regionalt samarbejde mod kvindehandel.

Ligestillingsministrene har endvidere vedtaget en ny kontrakt for Nordisk Institut for Kvinde- og Kønsforskning (NIKK). Kontrakten tager udgangspunkt i en ny strategi for samarbejdet mellem NIKK og Nordisk Ministerråd, som lægger vægt på, at NIKK skal knyttes tættere til ministerrådet. NIKK skal i videre omfang end tidligere bidrage til og støtte ministerrådets arbejde, og tage udgangspunkt i rådets samarbejdsprogram i forbindelse med planlægningen af deres eget arbejde. Kontrakten løber til udgangen af 2007, og det skal herefter vurderes, om der er yderligere behov for en modernisering og effektivisering af NIKK.

LOVGIVNING

Udlevering af personer til retsforfølgelse

I juni 2005 nåede de nordiske justitsministre til politisk enighed om indholdet af en »Konvention om overgivelse for strafbare forhold mellem de nordiske lande (Nordisk arrestordre)«. Konventionen blev undertegnet af de nordiske regeringer den 15. december 2005 med forbehold for efterfølgende ratifikation eller godkendelse. Hensigten er, at konventionen skal træde i kraft i 2007.

Konventionen regulerer, i hvilke tilfælde de nordiske lande vil være forpligtede til at overgive en lovovertræder til et andet land, og i hvilke tilfælde overgivelse kan eller skal afslås.

Konventionen indebærer, at der gennemføres en ny udleveringsordning mellem de nordiske lande, som er mere vidtgående end den ordning, som for nylig er gennemført mellem EU-landene.

Den nordiske straffuldbyrdseslov

Den Nordiske Embedsmandskomiteé for lovsamarbejde (EK-Lov) anmodede i et mandat af 15. december 2003 den nordiske strafferetsekspertgruppe om at gennemgå den nordiske straffuldbyrdseslovgivning med henblik på en vurdering af, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at indføre en mulighed for straffuldbyrdses i et andet nordisk land i de særlige situationer, hvor den

dømte er udsat for alvorlige trusler i hjemlandets fængsler, og fuldbyrdelsen derfor bedst kan foregå i et andet land.

Strafferetsekspertergruppen har i forbindelse hermed nedsat en arbejdsgruppe med henblik på en vurdering af spørgsmålet om en generel udvidelse af de nordiske regler om fuldbyrdelse af straf mv. Arbejdsgruppen har hidtil behandlet følgende:

- Muligheden for fuldbyrdelse af afgørelser/domme i et andet nordisk land vedrørende psykisk syge lovovertrædere.
- Muligheden for fuldbyrdelse af afgørelser/domme i et andet nordisk land vedrørende unge lovovertrædere.
- Muligheden for straffuldbyrdelse i et andet nordisk land i de særlige situationer, hvor den dømte/varetægtsfængslede er udsat for alvorlige trusler i hjemlandets fængsler, og fuldbyrdelsen derfor bedst kan foregå i et andet land.

Arbejdsgruppen vil i efteråret 2006 behandle muligheden for fuldbyrdelse i et andet nordisk land af en dom vedrørende samfundstjeneste, samfundsstraf og den svenske sanktion »betinget dom förenad med en föreskrift om samhällstjänst«.

Organiseret kriminalitet

Der er fortsat et tæt nordisk samarbejde vedrørende bekæmpelse af organiseret kriminalitet. Samarbejdet foregår bl.a. inden for rammerne af det nordiske politi- og toldsamarbejde (PTN) og i den såkaldte E6-gruppe, som bl.a. består af politiet i København, Malmø, Gøteborg, Stockholm, Oslo og Helsinki. Herudover samarbejdes der i Østersø Task Forcen vedrørende organiseret kriminalitet, hvor også de baltiske lande, Tyskland og Rusland deltager.

De nordiske lande og EU/EØS og andet internationalt samarbejde

Inden for rammerne af EU-samarbejdet har der siden 2005 været et styrket nordisk samarbejde. Koordineringen mellem de nordiske lande sker bl.a. gennem uformelle møder forud for arbejdsgruppemøderne i forbindelse med væsentlige forhandlinger i EU- og Schengen-regi. Herudover foretages løbende en uformel drøftelse af enkeltstående spørgsmål i forbindelse med behandlingen af væsentlige EU-retsakter. Man tilstræber endvidere mindst én gang i hver formandskabsperiode at afholde et samlet nordisk-baltisk koordinationsmøde mellem landenes repræsentanter i Artikel 36-udvalget, der er ansvarlige for forberedelserne af Rådets drøftelser om politimæssigt og retligt samarbejde.

På det nordiske justitsministermøde i juni 2006 besluttede ministrene at sætte yderligere fokus på nordisk erfaringsudveksling og forudgående samarbejde om implementering af internationale regelsæt.

Nordisk samarbejdsprojekt om vold

I foråret 2006 iværksattes et nordisk samarbejdsprojekt om vold og voldsreduktion bl.a. med henblik på at beskrive voldsudviklingen i de nordiske lande og pege på nationale strategier for mindskning af vold.

Konferencer m.v.

I efteråret 2005 afholdtes i Danmark seminarer om henholdsvis alternativ konfliktløsning og om efterforskning og jurisdiktion i sager om krigsforbrydelser. I maj 2006 afholdtes en nordisk arveretskonference med overordnede temaer om ugifte samlevendes arveretlige stilling og den længstlevende ægtefælles arveretlige stilling i Norden.

FØDEVARESPØRGSMÅL

Fiskeri

Spørgsmålet om globalisering i fiskeriet blev allerede sat på dagsordenen under dansk formandskab i 2005.

De nordiske fiskeriministre mener, at globaliseringen er en proces, der både er positiv og negativ. Positiv, fordi den skaber en global dynamik med skærpet konkurrence på markedet. Negativ, fordi den øger mulighederne for ulovligt, ureguleret og ikke-rapporteret fiskeri, der truer de marine økosystemer og kystsamfund, som er afhængige af fiskeriet.

Konferencen om Nordens fiskerisektor og globaliseringen har været løftestang for den fokus, de nordiske lande har fået sat på ulovligt, ureguleret og ikke-rapporteret fiskeri (IUU-fiskeri), der globalt kan underminere fiskeriforvaltningen og ødelægge bæredygtigheden i fiskerierne. Danmark, Sverige og Norge har over for Nordisk Råd redegjort for de nationale og internationale tiltag, de har taget i kampen mod IUU-fiskeri.

Sagen var atter på nordisk ministerråds sommermøde 2006 og konkluderedes i en resolution om bekæmpelse af IUU-fiskeri. Sagen indgår i drøftelserne om Nordens rolle i det internationale fiskerisamfund, som det nordiske globale netværk af fiskeriekspertes i internationale organisationer afholdt den 1. september 2006.

Under dansk formandskab holdt Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd en konference i maj i Grenå om kystfiskeriets fremtid. Et nordisk netværk for samfundsvidenskabelig forskning i marine ressourcer og kystsamfunds udvikling er ved at blive etableret.

Konferencen om miljøpåvirkninger og fiskeriressourcer har udløst et nordisk forarbejde til et EU-pilotprojekt om fjernelse af dioxin i Østersøen bl.a. ved opfiskning af sild og brisling. Betalingsordninger for fiskerirettigheder er blevet kortlagt, og økonomien i de nordiske fiskerier med særlig fokus på ressourcerenten blev drøftet i maj 2006 på Færøerne.

Grønland tog et tema op om forvaltning af store marine områder, hvor viden er ringe eller fraværende, og hvor rådgivningen er tilsvarende usikker. Temaet er inkluderet i en international konference om økosystembaseret forvaltning af levende marine ressourcer, som det norske formandskab vil arrangere i samarbejde med FAO i 2006.

Foder, gødning og GMO i foder

Kontrolforordning og foderhygiejneforordning

EU-kontrolforordningen og -foderhygiejneforordningen, som begge trådte i kraft den 1. januar 2006, har på afgørende vis ændret grundlaget for myndighedsarbejdet på foderområdet. Der er tale om regulering af foder af hensyn til foder- og fødevarerikkerheden. Fokus er flyttet fra kontrol af foder/virksomheder til kontrol af virksomhedernes kvalitetssikring. Implementeringen af forordningerne og bevidstgørelse af erhvervet over deres pligt til indførelse af kvalitetssikring, har givet store udfordringer til både myndigheder og branchen.

For at sikre og fastholde hensigtsmæssig gennemførelse, som ikke lægger unødige hindringer i vejen for handelen på tværs af landegrænserne i Norden, arbejder Danmark for, at de Nordiske lande samarbejder, således at erhvervene ikke stilles over for forskelligartede krav, og forbrugerne kan forvente den samme beskyttelse. Danmark står for et projekt under Nordisk Ministerråd, som har tilvejebragt økonomisk støtte til afholdelse af et årligt netværksmøde med deltagelse fra Norden og Baltikum.

Fokus for mødet i 2005 var implementeringen af de to forordninger samt GMO-regler, nationale analyselaboratorier og CAP-reformen (krydsoverensstemmelser inden for landbrugssektoren). I 2006 vil fokus naturligt være det videre arbejde med gennemførelse af forordningerne samt GMO-

regler, mærkningsregler, laboratorieanalyser og økologisk foder.

Gødning

I EU er handelsgødning DG-Enterprises' ressortområde, og der er et behov for styrkelse af de miljø- og fødevarerikkerhedsmæssige interesser. Danmark vil i den forbindelse arbejde for, at det nordiske og eventuelt det nordisk-baltiske samarbejde prioriteres, eventuelt i form af et årligt møde over flere dage med deltagelse af både praktisk administrative eksperter og eksperter med EU-lovgivningsmæssig erfaring. Hensigten er at udveksle oplysning om national lovgivning og opnå fælles forståelse for implementering af EU-lovgivning på området.

GMO

Indenfor GMO-området blev det eksisterende nordiske netværk mellem fødevarermyndigheder i 2005 udvidet til også at omfatte fodermyndigheder. I 2006 har Nordisk Ministerråd (EK-Livs, NNK) ydet støtte til gruppens aktiviteter, og gruppen er udvidet med de baltiske lande.

Gruppen fungerer som forum for fælles forståelse vedrørende den praktiske implementering af EU's to GMO-forordninger fra 2003 for hhv. fødevarer- og foderområdet, herunder en fælles platform i forbindelse med den kommende revision af GMO-forordningerne. Desuden skaber gruppen koordinering mellem fødevarer- og fodermyndigheder i de involverede lande. Danmark arbejder for at der også i de kommende år ydes økonomisk støtte fra Nordisk Ministerråd til gruppens aktiviteter.

Genetiske resurser

I 2005-2006 har pågået analyse af den nuværende organisering af det nordiske samarbejde om genetiske resurser. Forud for sommerrådsmødet den 6. juli 2006 havde det norske formandskab udarbejdet udkast til ny organiseringsmodel, hvor blandt andet de nordiske genbanker for planter og husdyr skulle slås sammen.

Der kunne dog ikke opnås enighed på ministerrådsmødet om denne model, da et medlemsland ønskede forudsætningerne for det norske formandskabs model bedre afdækket. Man enedes derfor om at bibeholde de nuværende institutioner som selvstændige organer, men at det praktiske samarbejde, som allerede er påbegyndt mellem institutionerne, fortsættes og videreudvikles. Senest på ministerrådsmødet i 2008 skal den langsigtede organisering igen diskuteres. Danmark støtter – med henblik på at opnå synergieffekter inden for den eksisterende ressourceeramme for området – et tættere samarbejde på området, hvor blandt andet genbankerne for planter og husdyr samles i én institution.

Flytning af basekollektion til DJF

Det danske Fødevarerministerium modtog i 2005 henvendelse fra Nordisk Genbank (NGB), hvori genbanken forespurgte til muligheden for at flytte sin basekollektion til Danmarks JordbrugsForsknings faciliteter i Årsløv. På daværende tidspunkt husede NGB selv basekollektionen, som udgør back-up materiale for den aktive samling. Baggrunden for ønsket fra NGB om at flytte basekollektionen var begrundet i, at en række indbrud i NGBs lokaler i Alnarp, Sverige, havde rejst tvivl om kollektionens sikkerhed, ligesom det i øvrigt var generelt sikkerhedsmæssigt betænkeligt, at basekollektionen blev opbevaret på samme lokalitet som den aktive kollektion. I juni 2006 tilbød Fødevarerministeriet opbevaring af basekollektionen på de ønskede lokaliteter i Årsløv.

Fødevarerikkerhed og dyresundhed og -velfærd

Arbejdet med fødevarerikkerhed og dyresundhed og -velfærd har fundet sted i en solid blanding mellem konkrete projekter og en mere langsigtet udvikling af området, som er baseret på at opfylde

de overordnede målsætninger i det nordiske om at arbejde med et globalt sigte, styrke forskning og videndeling og udvikle samarbejdet i Baltikum-området.

De nordiske lande er enige i, at overvægt og fedme i befolkningen er et betydeligt – og voksende – samfundsmæssigt problem, som kan få store negative helbredsmæssige konsekvenser for det enkelt menneske, og medføre store samfundsøkonomiske tab i form af ekstra sygdomsbehandling, sygefravær på arbejdspladser, permanent tab af arbejdsevne m.v. Der er et stort potentiale i at udvikle et nordisk samarbejde om at bekæmpe denne udvikling, og på basis af afholdelse af seminarer m.v. har Ministerrådet for Fisk, Jordbrug, Levnedsmidler og Skovbrug (FJLS) i juli vedtaget en fælles nordisk Handlingsplan for bedre Sundhed og Livskvalitet. Handlingsplanen danner rammen om de kommende års nordiske samarbejde på området, men vil også blive brugt som et kraftigt nordisk input vedr. fedmeproblematikken i såvel EU som i de globale organisationer.

Ved samme lejlighed vedtog ministerrådet en Strategiplan for Nordisk Veterinært Beredskabssamarbejde, som understreger de nordiske landes vægt på at udbygge det veterinære samarbejde. Kernen i samarbejdet er at forebygge og bekæmpe smitsomme dyresygdomme, som kan have meget store samfundsmæssige konsekvenser i form af økonomiske tab, og indebærer potentialet for at udvikle sig til alvorlige helbredsmæssige risici for mennesker. I forbindelse med vedtagelsen fremhævede ministerrådet eksempelvis, at det nye samarbejde allerede har vist sin værdi i forbindelse med sidste vinters udbrud af Aviær Influenza i flere nordiske lande. Smitsomme dyresygdomme er et globalt problem, men de nordiske lande kan ved udviklingen af et tættere regionalt samarbejde forbedre mulighederne for at bevare kontrollen i de nordiske lande, og samtidig bringe nyttige erfaringer herfra ud i verden som et positiv bidrag til den globale indsats.

Ønsket om at opbygge et stærkere nordisk samarbejde vedr fødevarerforskning har fået et gennembrud ved, at Nordforsk nu har afsat midler til et femårigt forskningsprogram »Food, Nutrition and Health« – en udvikling med et klart potentiale for at udvikle synergier med de nationale såvel som med EU-forskningsprogrammerne på fødevarerområdet

Det nordisk – baltiske NB 8 samarbejde på fødevarerområdet er efter opbygningsperioden forud for de baltiske landes indtræden i EU nu sat på skinner. Det oprindelige samarbejde i form af »bistand« er nu ændret til et ligeværdigt samarbejde, hvor de nordiske og baltiske lande i fællesskab kan udvælge konkrete samarbejdsprojekter. Der er etableret to embedsmandsgrupper til formålet, og det næste NB 8 ministermøde er planlagt til november 2006.

På fødevarerområdet har man – som led i effektiviseringen – besluttet en væsentlig reduktion i antallet af arbejdsgrupper, og lagt grunden til en organisering, som har til hensigt at bedre sammenhængen i arbejdet og sikre en bedre prioritering og mere langsigtet og fokuseret indsats, især med henblik på at øve nordisk indflydelse i det globale perspektiv.

En styrkelse af fødevarerens sikkerhed, dyresundhed og -velfærd og fremme af sund ernæring og motion kræver en mangfoldig indsats. Fokus for det nordiske samarbejde er beskrevet i sektorens handlingsprogram for 2005 – 2008. Danmark støtter handlingsprogrammet og er til enhver tid klar til at støtte initiativer indenfor denne ramme, hvis vi har identificeret et reelt problem, og der er nytteværdi i at samarbejde nordisk – og så må resultaterne meget gerne kunne bruges i det mere globale perspektiv.

Fra dansk side prioriteres løsning af de åbenlyse problemer vi har med sygdomsfremkaldende zoonoser som salmonella og campylobacter og med forskellige typer virus, som kan gøre i hundredvis af mennesker syge i et enkelt udbrud – men også de mere langsigtede problemer med sikkerheden ved helt nye produkter og med diverse kemiske stoffer i kendte fødevarer. Et målrettet nordisk arbejde er nogle gange det, der skal til for at gøre fremskridt – og det gælder både sikkerhedsvurderinger og tilrettelæggelse af kontrolarbejdet på en måde, som reelt reducerer problemerne.

Ministerrådet for Fisk, Jord, Levnedsmidler og Skov pegede i sin resolution ved sommermødet på

behovet for at der afsættes tilstrækkelige midler til at implementere handlingsplanen for bedre sundhed og livskvalitet, som handler om at få folk til at vælge en sund kost og at dyrke fornuftig motion.

Den samme opbakning er nødvendig på det veterinære område. Det giver vist sig selv, at det er fornuftigt at samarbejde om bekæmpelse af Aviær influenza og om at udvikle beredskabet overfor udbrud af så alvorlige dyresygdomme som mund- og klovsyge, svinepest m.fl. Men der er flere perspektiver. Et af de planlagte projekter er at forsøge at se ind i femtiden – altså vurdere, hvad der er fremtidens sygdomme, så man kan komme i gang med overvejelser om, hvordan de så skal bekæmpes. Sikkert en svær øvelse, men også en med virkeligt perspektiv, som bør få sin fulde støtte fra dans side.

Det er vigtigt i det nordisk arbejde at sikre, at fødevarer sikkerhed og dyresundhed altid tænkes ind i andre programmer, så der ikke opstår utilsigtede modsætninger. Det er taget med i de verserende overvejelser om udvikling af landdistrikter, og i projektet »Ny nordisk Mad«.

Det globale perspektiv er integreret i prioriteringen. Sikkerhedsvurderinger og bekæmpelsesstrategier for såvel uønsket indhold i fødevarer som af dyresygdomme er et globalt anliggende, hvor de nordiske lande henter viden og information i hele verden – men også giver sine egne stærke bidrag til udviklingen.

MILJØ

Miljøhandlingsprogram

Et nyt handlingsprogram for det miljøpolitiske samarbejde trådte i kraft i 2005 og gælder frem til 2008. Programmet har fokus på miljø og sundhed, havet, natur, kulturmiljø og friluftsliv samt bæredygtig produktion og forbrug. Klima indgår som en integreret del af de nævnte temaer.

Ved valget af temaer er der lagt vægt på områder, hvor Norden har en stærk tradition og interesse for fælles samarbejde og hvor Norden er toneangivende også på det internationale område. Programmet er målrettet på implementering og konkretisering af miljødelen af den overordnede nordiske strategi for bæredygtig udvikling. Dette omfatter bidrag til det tværsektorielle samarbejde i Nordisk Ministerråd ved en fortsættelse af miljøsektorens samarbejde med øvrige sektorer, herunder særligt med ministerrådene for fiskeri-, jord- og skovbrug samt næring-, energi og regionalpolitik.

Arktisk miljøstrategi

Som et led i implementeringen af miljøhandlingsprogrammet har miljøministrene i 2006 vedtaget en særlig arktisk strategi for miljøsamarbejdet. Strategien fokuserer på klima og miljøgifte i Arktis. Strategien er komplementær til Ministerrådets overordnede arktiske samarbejdsprogram for 2006-2008, hvor miljø og klimaspørgsmål er et centralt fokusområde.

Der er i 2006 udarbejdet en brochure med resultaterne af den nordiske handlingsplan for natur- og kulturmiljø i Arktis. Handlingsplanen udløb 2005.

EU/EØS og internationalt samarbejde i øvrigt

Samarbejdet omkring EU/EØS indtager en væsentlig plads i det nordiske miljøsamarbejde. Et af miljøhandlingsprogrammets vigtigste mål er, at de nordiske lande samarbejder om og varetager fælles nordiske interesser i internationale fora og gennem en fælles indsats skaber opmærksomhed om nordiske værdier og prioriteringer.

I forhold til EU er der særlig fokus på den ny kemikalielovgivning (REACH). De nordiske miljøministre lægger vægt på, at de farligste kemikalier erstattes med mindre farlige. Det er også et fælles nordisk krav, at producenter og importører af kemiske stoffer har ansvaret for, at produktion og forbrug sker på en forsvarlig måde uden skader for miljøet og befolkningens sundhed. Der er

også fokus på EU's marine strategi og beskyttelse af havmiljøet, herunder havmiljøet i Østersøen.

I forhold til øvrige internationale processer er der bl.a. fokus på klimaforhandlingerne. Under det danske formandskab blev der i 2005 afholdt et uformelt miljøministermøde i Grønland back-to-back med et nordisk miljøministermøde. Mødet var en vigtig brik til en fortsat konstruktiv dialog om den internationale klimaindsats.

Der er også fokus på en samlet nordisk indsats for at styrke det globale kemikalie strategi (SAICM). Målet er at skabe et globalt system for håndtering af skadelige kemiske stoffer og gennemføre målsætningen fra topmødet i Johannesburg om at reducere forekomsten af de farligste kemikalier inden 2020.

Miljøministrene har også besluttet at der skal sættes fokus på reduktion af det globale kviksølvudslip, herunder nordiske initiativer til regulering af kviksølv og andre tungmetaller. En fælles nordisk indsats i forhold hertil er under forberedelse. Et nordisk initiativ til at fremme at flere persistente organisk forurenende stoffer (POP'er) bliver omfattet af de internationale aftaler (den globale Stockholmkonvention og den regionale protokol under FN's konvention om langtrækkende grænseoverskridende luftforurening (LRTAP)) er ligeledes under forberedelse.

Miljøteknologi

Miljøministrene har også sat fokus på miljøteknologi, hvilket har resulteret i, at der i 2006 er udgivet en nordisk publikation med eksempler på, hvordan Norden har været pionerer inden for områder som skibstrafik, energieffektive bygninger og biobaseret tilvækst i landbrug og skovbrug.

Svanen

Nordisk Miljøministerråd har i forbindelse med omstruktureringen af Nordisk Ministerråd overtaget ansvaret for Svanen. Der planlægges en evaluering af Svanen i løbet af 2006.

DET REGIONALPOLITISKE SAMARBEJDE

Ved årsskiftet 2005/06 blev ministerrådene for energi-, erhvervs- og regionalpolitik slået sammen i ét ministerråd. Ministerrådet for erhvervs-, energi- og regionalpolitik varetager samarbejde om innovation, fjernelse af grænsehindre, regionalpolitik, energipolitik og indre marked. Herudover tilstræbes at skabe synergi i arbejdet på de tre områder. Eksempler på synergiprojekter er regionalt tilpasset innovationspolitik, projekt om Norden som region af nye energi teknologier, der både har et energipolitisk perspektiv og et erhvervspolitisk perspektiv.

Regionalområdet arbejder ud fra et samarbejdsprogram, som gælder for perioden 2005-2008. Samarbejdsprogrammets prioriteter er samlet i to dele: samarbejde over grænser samt erfaringsudveksling og kundskabsudvikling. En prioritet vil være regional innovation i samarbejde med næringsområdet.

Regionalområdet har det overordnede ansvar for forskningsinstitutionen Nordregio, hvor hovedparten af kundskabsudvikling sker gennem komparativ analyse af regional udvikling, byudvikling og fysisk og funktionel planlægning. Nordregio er anerkendt som en af de ledende europæiske forskningsinstitutioner på dette felt.

Af regionalområdets projektmidler går hovedparten til de otte nordiske grænseregionale samarbejdsorganisationer. Arbejdet i grænseregionerne er bl.a. rettet mod identifikation og løsning af konkrete grænsebarrierer samt integration og næringslivsudvikling.

De nordiske regionalministre vedtog i november 2005 en ny grænseregional strategi for perioden 2006-2008. Strategien fastsætter en række overordnede prioriteter for det nordiske grænseregionale samarbejde. For perioden 2006-2008 er følgende særligt prioriteret:

- Arbejde for at udvikle næringslivet i grænseregionerne
- Arbejdet med bæredygtige energiløsninger

- Arbejdet med transportløsninger mellem landene
- Arbejdet med at overkomme sprogproblemer mellem landene
- Arbejdet med at formidle grænseregional kundskab til andre lande
- Erfaringsudveksling mellem de nordiske grænseregioner
- Arbejdet med fjernelse af grænsehindringer.

ERHVERV

Erhvervsarbejdet har i det forgangne år fulgt det nye Nordisk næringspolitisk samarbejdsprogram 2006-2010, som i høj grad afspejler prioriteringerne i det danske formandskab sidste år. De nordiske virksomheder betragter i forvejen hele Norden som deres hjemmemarked. Visionen er Norden som en grænseløs erhvervsregion med nem adgang til arbejdskraft, kompetencer, forskning, innovation, tjenester og strategiske netværk. Programmet har fire fokusområder: Grænsehindringer, innovation, samarbejde mellem nationale erhvervsfremmeaktører og erhvervspolitisk samarbejde med internationale aktører. Brugerdreven innovation er et særligt prioriteret indsatsområde i programmet, hvilket ligger godt i tråd med den danske regerings globaliseringsstrategi. Brugerdreven innovation skal fastholdes og videreudvikles som en nordisk kernekompetence.

Erhverv er nu en del af det nye ministerråd for næring (erhverv), energi og regionalpolitik, kaldet MR-NER.

Innovation

I 2005 var der et samarbejde om et grænseløst nordisk innovationssamarbejde. Dette samarbejde er nu blevet udmøntet i to arbejdsgrupper om brugerdreven innovation (BDI) og klyngepolitik. Inden for BDI er der udarbejdet et omfattende program, som MR-NER vedtog på ministerrådsmødet i september. Programmet indebærer:

- Opmærksomhed om BDI: Et nordisk road show til forskellige virksomheder; materiale med konkrete succes historier fra firmaer, der har anvendt BDI; artikler i fagblade
- Forskning: Tværfagligt forskningsmiljø; sponsoring af forskning i koncepter og anvendelse af brugergrupper i BDI særligt inden for nordiske serviceydelser
- Uddannelse: Konferencer; udvekslingsprogrammer; muligvis en nordisk MBA
- Støtteordninger: En slags fælles værktøjskasse til firmaer og organisationer, der overvejer at anvende BDI; et nordisk innovationslaboratorium til at samle firmaer og forskere for at udveksle erfaringer og udvikle nye tilgange.

Til programmet afsættes 15 mio. kr. fra MR-NER og Nordisk Ministerråds Innovationscenter samt muligvis nationale bidrag og penge fra EUs Interreg-program. Set med danske øjne er der særdeles gode muligheder for at udvide mange af regeringens tiltag for BDI til et nordisk niveau inden for dette program. Brugerdreven innovation er en metode til at øge salg og kvaliteten af produkter og ydelser ved på forhånd at kortlægge brugerens erkendte og ikke-erkendte behov. Metoden er en tværfaglig disciplin, der involverer design, forretning, teknologi og antropologi.

Grænsehindringer – efter Poul Schlüter-processen

Nedbrydning af grænsehindringer har altid været centralt i det nordiske ministersamarbejde. Borgerne og virksomhederne har med rette store forventninger til et ubesværet samarbejde med andre nordiske lande og lille forståelse for unødigt bureaukrati. Tidligere statsminister Poul Schlüter har indtil årsskiftet som særlig repræsentant for de nordiske samarbejdsministre gjort et stort arbejde med at fjerne grænsehindringer. Denne særlige post er nu erstattet af en ny pådriverordning, som går ud på, at hvert relevant fagministerråd har en eller flere personer med tilstrækkelig faglig og politisk tyngde til at øve politisk indflydelse på højt plan for fjernelse af grænsehindringer. De relevante fagområder er næring, uddannelse, social, helse, finans og skat.

Dette sker for at effektivisere, og målsætningen er, at der indenfor hvert fagområde årligt fjernes 2-4 konkrete grænsehindre. Næring og uddannelse er under samme »pådriver«, da grænsehindringerne herindenfor typisk omhandler gensidig anerkendelse af autorisationer og certifikater.

Kreative industrier

Nordisk Innovationscenter i Oslo (NICE) har afsluttet første fase i en større satsning inden for kreative industrier (ca. 10 mio. NOK). Ud fra seks konkrete projekter har man konkluderet, at industrien har behov for en professionalisering, et større fokus på intellektuelle ejendomsrettigheder samt en forbedring af kapitalstrømmen gennem en øget opmærksomhed. Anden fase er nu i gang, hvor der indbydes til forslag til handlingsplaner inden for fire områder: Investering i den kreative industri, beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, design samt digital interaktiv industri. Der er afsat ca. 10 mio. NOK til anden fase. De seks projekter er:

- 1) Norden som en af verdens mest dynamiske og vigtigste regioner for de kreative industrier:
Opbygning af en overordnet nordisk ramme til støtte af de kreative industrier
- 2) Nye turismeformer i byerne: Særligt fokus på vigtigheden af begivenheder
- 3) Kreativ kapital: Medier, underholdning og kunst har haft en stor salgssucces, men mangler tiltrækningskraft hos investorer, banker og venture kapital
- 4) Nordisk-Baltisk platform: Anvendelse af design i traditionelle industrier
- 5) Den nordiske legeplads: Forbindelse mellem computerspilindustrien, spilforskning og nordisk kultur.
- 6) Medicinske billeder: Anvendelse af computerspilteknologi i kirurgiske operationer med fokus på besparelser, hurtigere operationer og nye forretningsmuligheder

Standardisering

På dansk initiativ er der inden for indsatsområdet »Nordisk samarbejde mellem nationale næringsfremmeaktører« i 2005/2006 gennemført et projekt om standardisering i Norden i samarbejde med Norge, Sverige og NICE. I samarbejde med de tre landes standardiseringsinstitutter er der opstillet en række mulige konkrete samarbejdsfelter, som umiddelbart kan afprøves. Derudover har de tre landes standardiseringsinstitutter fået en værdifuld kompetenceoverførsel i projektet. Rapporten er publiceret af NICE i september 2006 i forbindelse med en række informationsaktiviteter. Et pilotprojekt, der følger op på forslagene, er planlagt med NICE, og Dansk Standard bliver koordinator på projektet.

ENERGIOMRÅDET

De nordiske energiministre blev på ministermødet den 8. oktober 2006 enige om en fokuseret opfølgning af handlingsplanen for det nordiske energisamarbejde, udarbejdet og godkendt af ministrene under det danske formandskab i 2005, herunder målsætningen om effektivitet og politisk relevante resultater. Der var derfor enighed om at fortsætte en fokuseret indsats på de tre hovedsøjler – Norden i det internationale, Bæredygtig Energi og Udvikling af de nordiske energimarkeder.

Den energipolitiske udvikling med stærkt stigende energiefterspørgsel og energipriser, koncentration af ressourcer i få og ustabile regioner mm, betinger en målrettet fokus på de centrale energipolitiske udfordringer i samarbejdet, hvor Nordens særlige styrkepositioner skal udnyttes og forsyningssikre, effektive og konkurrencedygtige energimarkeder sikres.

Energipolitik er kommet højt op på den internationale energipolitiske dagsorden – ikke mindst i EU hvor der er en vigtig proces i gang om en integreret europæisk energipolitik – men også globalt, blandt andet i G8 drøftelserne. De nordiske energiministre er enige om at Norden skal spille en

aktiv rolle i udformningen af EU's energipolitik og de aktuelle drøftelser på energiminister og regeringschefniveau som finder sted i løbet af 2006-07. Det nordiske energisamarbejde vil fokusere på de aktuelle energipolitiske dagsordenspunkter i EU og forsøge at samordne de nordiske landes synspunkter på centrale energipolitiske områder. Der er etableret faste rutiner med forberedelse af og formøder til EU-rådsmøder, ligesom de nordiske lande udveksler og drøfter positioner i forhold til andre internationale begivenheder, hvor dette er relevant. Samarbejdet med de baltiske lande om EU spørgsmål er endvidere styrket.

Der er som opfølgning på den nordiske energihandlingsplan nedsat to nye Task Force for vedvarende energi og energieffektivitet og igangsat et arbejde med at identificere aktiviteter på disse to vigtige nye samarbejdsområder, som har høj prioritet i alle de nordiske lande. Blandt andet skal Norden fungere som udstillingsvindue for vedvarende energi og energieffektivitet, vindenergiens rolle i det nordiske energimarked skal styrkes ligesom en række aktiviteter på biomasse- og biobrændselsområdet vil blive igangsat. På klimaområdet arbejdes der bl.a. videre med udvikling af CO₂-kvotesystemet, hvordan kvotepriser, elpriser og brændselspriser påvirker hinanden og en aktiv deltagelse i den internationale proces i udvikling af et klimaregime efter 2012.

Det nordiske elmarked skal yderligere harmoniseres og samarbejdet med de vigtigste aktører på elektricitetsmarkedet styrkes. Mulighederne for fælles nordisk principper for løsning af flaskehalshåndtering, sikring af tilstrækkelig investeringer i kapacitet, fælles nordisk slutbrugermarked, forbrugerfleksibilitet i elspotmarkedet, fælles nordisk platform for balancetjenester samt mulighederne for at samordne markedsovervågning er nogle af de undersøgelser der skal foretages som led i harmoniseringen.

FORSKNING OG INNOVATION

Det forgange år har været præget af den stigende interesse som bl.a. samarbejdsministrene har vist for forskningsindsatsen og for koblingen mellem forskning og innovation.

Det nordiske forsknings- og innovationssamarbejder

Det danske formandskab 2005 har arbejdet for, at det nordiske forsknings- og innovationssamarbejde i stigende grad fokuserer på de udfordringer og muligheder, som globaliseringen skaber. Visionen er, at nordisk forskning og innovation skal gøres globalt førende gennem et styrket nordisk regionalt samarbejde indenfor områder, hvor de nordiske lande har forskningsmiljøer og erhvervsklynger i verdensklasse. Det skal være let at udveksle ideer og bevæge sig mellem forskningsmiljøer i Norden med det formål at styrke den nordiske dimension i europæisk og andet internationalt forskningssamarbejde.

Væsentlige elementer i realiseringen af visionen – og dermed centrale instrumenter i den nordiske forsknings- og innovationsindsats – er forskningssamarbejde i regi af det nyoprettede NordForsk og innovationssamarbejdet i regi af Nordisk InnovationsCenter (NICE).

NordForsk har til opgave at styrke det nordiske samarbejde indenfor forskning og forskeruddannelse. Fokus for samarbejdet er de forskningsområder, hvor de nordiske lande er videnskabeligt stærke. Tankegangen er, at de nordiske lande sammen vil stå stærkere i konkurrencen om europæisk forskningsfinansiering, end det enkelte land gør alene. Med udgangspunkt i nationale forskningsprioriteringer skal NordForsk i samarbejde med de nationale forskningsråd og universiteterne initiere samarbejde på områder, hvor de nordiske lande har potentiale til at blive blandt de bedste internationalt.

NICE har blandt andet til opgave, at skabe samarbejdsmuligheder og fremme samarbejde mellem innovationssystemerne i de nordiske lande ved at finansiere netværk. Herudover arbejder NICE med at fjerne grænsehindre for fri bevægelighed af varer og tjenester mellem de nordiske lande

inden for rammerne af det indre marked i Den Europæiske Union.

Fremtidige prioriteringer på forsknings- og innovationsområdet

I forhold til fremtidige prioriteringer på forsknings- og innovationsområdet arbejdes der videre med det fundament som etableringen af NordForsk og NICE har skabt.

NordForsk vil fortsat fokusere på at identificere og medfinansiere nordisk forskningssamarbejde i form af Nordic Centres of Excellence (NCoE), Nordic Network of Excellence (NNoE) og fællesnordisk forskeruddannelse. Et af målene er at arbejde hen mod fælles nordiske opslag på forskningsområder af strategisk betydning. Samarbejde om udnyttelse af videnskabelig infrastruktur og databaser er også et væsentligt samarbejdsområde. NordForsk har ansvar for at skabe et nordiskforum for forskningspolitisk debat af emner der er centrale for at udvikle Norden som en stærk region på forsknings- og innovationsområdet.

I NICE vil der fortsat fokuseres på finansiering af netværk omkring konkrete innovationsprojekter, hvor den nordiske region har innovative forskningsmiljøer og erhvervsklynger i verdensklasse. Innovationsprojekterne vil i stigende grad blive benyttet til systematisk at skabe netværk mellem offentlige institutioner og private virksomheder på tværs af landegrænser. Desuden sker der i regi af NICE en netværksskabelse mellem de innovationspolitiske myndigheder i de nordiske og baltiske lande.

Som det sidste led i processen for indlejring af nordiske forskningsinstitutioner i nationale værtsinstitutioner blev der midten af 2006 truffet endelig beslutning om, at Nordita som institution flyttes til Stockholm pr. 1. januar 2007 og indlejres i Stockholm universitet og den Kungliga Tekniska Högskole.

En af de væsentligste konferencer under det danske formandskab i 2005 tog udgangspunkt i den øgede internationalisering, som også det nordiske samarbejde er en del af. Med temakonferencen: »Norden i verden – verden i Norden«, blev der arbejdet med en udbygning af det nordiske samarbejde om videregående uddannelser med henblik på at tage konkurrencen op med de førende lande på uddannelse og forskning. Et af forslagene omhandlede etablering af Nordic Master degree, og resultatet af arbejdet med konkretisering af netop dette forslag vil blive drøftet ved ministermødet i november 2006.

iKT-samarbejdet

Med den nye struktur for det nordiske regeringssamarbejde er IT ministerrådet blevet nedlagt som selvstændigt ministerområde, og i den forbindelse blev den fortsatte koordinering af ikt-relaterede spørgsmål overdraget til Ministerrådet for Uddannelse, Forskning og Innovation.

Under dansk formandskab vedtog IT ministerrådet en ny strategiplan, som lagde rammerne for et Nordisk samarbejde på iKT-området for perioden 2005-07. Fokus rettes således på informationsteknologiens strategiske betydning for de nordiske samfund på flere niveauer, herunder det globale niveau, hvor målet er at styrke de nordiske landes fortsatte kompetenceudvikling, konkurrenceevne og politiske indflydelse.

Strategien fokuserer på områder, hvor Norden har fælles interesser og gode forudsætninger for at bidrage til en bæredygtig udvikling, og hvor det nordiske samarbejde skaber en særlig merværdi.

Herudover blev ansvaret for samarbejdet i regi af Northern eDimension Action Plan overført til Ministerrådet for Uddannelse, Forskning og Innovation.

ØKONOMI OG FINANS

Det nordiske grænsehindringsarbejde blev viet betydelig opmærksomhed under det danske formandskab for MR-Finans i 2005. På dansk foranledning har ministerkredsen bl.a. drøftet lovgivningsmæssige tiltag med henblik på at fjerne konkrete grænsebarrierer på skatteområdet. MR-

Finans har fulgt arbejdet i regi af det Nordiske Virtuelle Skattekontor og den Nordiske Skatteportal, der blev indviet af MR-Finans i maj 2005. Skatteportalen indeholder information om skatteforhold i de nordiske lande. Desuden har borgerne mulighed for, via hjemmesiden, at søge rådgivning hos det Nordiske Virtuelle Skattekontor. Nedbrydning af grænsebarrierer udgør fortsat en prioritet i 2006, hvor bl.a. arbejdet med revision af den nordiske dobbeltbeskatningsaftale videreføres af den nordiske skatteaftale-gruppe.

På dansk foranledning blev der i 2005 igangsat et moderniseringsarbejde på det økonomiske og finanspolitiske område. MR-Finans' virksomhed fungerer overordnet tilfredsstillende, men kan styrkes yderligere på udvalgte områder. Moderniseringstiltagene omfatter fremme af fællesnordisk politikudvikling og regeringsinitiativer i relation til særskilte EU/EØS-spørgsmål, fremme af samarbejde og erfaringsudveksling mellem Norden og nærområdet med det mål, at styrke Nordeuropas position i den globale konkurrence, opprioritering af drøftelser om 'Nordens rolle i den internationale arbejdsdeling' med henblik på erfaringsudveksling om de økonomiske og finanspolitiske forudsætninger for den nordiske velfærdsmodels fremtidige finansiering, effektivitet og konkurrenceevne samt en stærkere involvering af Nordisk Ministerråds sekretariat i arbejdet i regi af MR-Finans.

Udviklingen i EU-samarbejdet og dets direkte og afledte effekter på nordiske forhold drøftes regelmæssigt af MR-Finans. I oktober 2005 drøftede man bl.a. Kommissionens forslag til ændret direktiv om nedsat moms i EU. MR-Finans nåede til enighed om at arbejde for, at der gennemføres grundige analyser af effekterne af nedsatte momssatser i de lande som anvender dem, følgevirkningerne i andre lande samt mulige skadevirkninger på det indre marked. I juni 2006 drøftede ministrene bl.a. ændringen i 2005 af EU's toldkodeks. Ændringen blev indført som svar på terrorangrebene mod USA den 11. september 2001 og skal sikre, at der finder en forhåndsvarsling sted af varer der importeres til eller eksporteres fra EU.

Spørgsmålet om udviklingen i de nordiske økonomier udgør et fast punkt på dagsordenen. MR-Finans har i det forløbne år særligt drøftet globaliseringens muligheder og udfordringer for Norden. MR-Finans har noteret, at mange af de videnskabelige og teknologiske fremskridt er kommet udefra og samtidig har globaliseringen givet markante bidrag til velstanden i Norden. En af udfordringerne er derfor at få identificeret hvordan de nordiske lande kan udnytte globaliseringen til fortsat at skabe vækst og beskæftigelse.

Forskning udpeges ofte som én af de vigtigste vækstdrivere i de nordiske økonomier. Men hvordan sikres optimale rammevilkår for privat og offentlig forskning? For at besvare dette spørgsmål igangsatte Danmark i 2005 et fællesnordisk udredningsarbejde, der blev afrapporteret til MR-Finans i oktober 2005. Som opfølgning på ministermødet har Danmark igangsat et supplerende nordisk projekt, der bl.a. skal afdække hvilken betydning eksterne (konkurrenceudsatte) forskningsmidler har for kvaliteten af den offentlige forskningsindsats.

Gensidig orientering om nationale skatteforhold udgør ligeledes et fast punkt på MR-Finans' dagsorden. I det forløbne år har ministerkredsen bl.a. drøftet udviklingen i tonnage-beskatningsreglerne (særlig opgørelse af beskatningsgrundlaget for rederier) i Norden. De skattemæssige konsekvenser af såkaldte skatteparadiser – finansielle offshore centre – har ligeledes været dagsordensfastsat. MR-Finans tiltrådte i juni 2006, at der i løbet af de næste år kan indledes kollektive nordiske forhandlinger med udvalgte skatteparadiser om informationsudvekslingsaftaler. Ved at optræde samlet i forhandlingsfasen vil de nordiske lande både kunne mønstre større gennemslagskraft og spare ressourcer.

UFORMELT NORDISK SAMARBEJDE

Det udenrigspolitiske samarbejde:

Foruden det formelle nordiske samarbejde, som finder sted inde for rammerne af Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd, findes der også et uformelt nordisk samarbejde på det udenrigs-politiske, forsvarspolitiske, bistandspolitiske og udenrigshandelspolitiske område og med deltagelse af de pågældende ressortministre. Der afholdes tillige regelmæssige møder mellem de nordiske statsministre, som udgangspunkt to gange om året. Endvidere afholdes der koordinationssmøder mellem de nordiske EU-landes statsministre forud for møderne i Europæisk Råd.

Forbrugersamarbejdet

De nordiske forbrugerministre har i 2006 videreført det nordiske forbrugersamarbejde med vægt på de prioriteringer, der ligger i samarbejdsprogrammet for perioden 2005-2010. Samarbejdet er fortsat i en embedsmandsgruppe (Nordisk Konsumentgruppe) under former, som sikrer en indholdsmæssig videreførelse af forbrugersamarbejdet.

Konsumentgruppen har afholdt et idéforum-seminar den 31. august 2006. Formålet var at stimulere til gode nordiske samarbejdsformer og konkrete samarbejdsprojekter, som gennem arbejdsfordeling og synergieffekter giver nordisk nytte. Repræsentanter for nordiske forbrugerorganisationer, forbrugermyndigheder og forbrugerforskere deltog i seminaret

Arbejdet med at følge op på det nordiske samarbejdsprogram på forbrugerområdet for perioden 2005-2010 vil blive fortsat med fokus på programmets overordnede mål om

- styrket forbrugerbeskyttelse i Norden og det øvrige Europa, samt
- en styrkelse af forbrugernes frie valg og beslutningsgrundlag.

Familieretlige samarbejde

Familiestyrelsen har et udbredt samarbejde med de øvrige lande på det familieretlige område. Samarbejdet er forankret i Den Nordiske Familieretsgruppe, hvor nationale familieretsekspertter fra de nordiske lande mødes en gang om året, for at drøfte og planlægge aktiviteter på det familieretlige område, både i de enkelte lande og på nordisk plan. Ud over arbejdet i familieretsarbejdsgruppen har der inden for det familieretlige samarbejde været følgende aktiviteter:

Centralmyndighederne i de nordiske lande, der behandler sager om adoption efter Haageradoptionskonventionen, mødes en gang om året. Formålene med møderne er udveksling af erfaringer med adoptioner fra andre konventionsstater.

Centralmyndighederne i de nordiske lande, der behandler sager om børnebortførelser efter Haagerbørnebortførelseskonventionen, har de sidste par år afholdt et årligt møde. Formålene med møderne er forberedelse til den kommende Special Commission om Haagerbørnebortførelseskonventionen. Derudover udveksles erfaringer med bortførelsessager i relation til andre konventionsstater samt til ikke-konventionsstater.

Den 27. september 2005 afholdtes en konference om gennemførelsen af Haagerbørnebeskyttelseskonventionen. Drøftelser på denne konference indgik i udarbejdelsen af det lovforslag om konventionen, som familieministeren fremsatte den 26. januar 2006, og som Folketinget har vedtaget som lov nr. 434 af 8. maj 2006. Loven gør det muligt for Danmark at ratificere konventionen. Tidspunktet for ratifikationen er ikke fastlagt, da dette skal ske sammen med de øvrige EU-stater, herunder Finland og Sverige.

Den 26. januar 2006 undertegnede de nordiske lande en overenskomst om ændring af Den Nordiske Ægteskabskonventions regler om ægtefællers formueforhold. Det er ikke afklaret, hvornår ændringen vil træde i kraft, da dette vil kræve lovændringer i enkelte af de andre nordiske lande.

I maj 2006 afholdtes en konference om inddrivelse af underholdsbidrag. På konferencen blev det

besluttet at udarbejde en drejebog med beskrivelse af reglerne for og fremgangsmåden ved fastsættelse og inddrivelse af underholdsbidrag i de enkelte lande. Det blev endvidere besluttet at overveje at ændre Den Nordiske Inddrivelseskonvention og indsætte bestemmelser om udveksling af oplysninger til brug for behandlingen af bidragssager.

BUDGETTET

Aktivitetsrammen i budget 2007 er i alt 839,7 MDKK i 2006 priser. Aktivitetsrammen er i praksis i reale priser uændret i forhold til 2006. Prioriteringerne angår navnlig forskning og innovation, kultursamarbejdet, det grænsepolitiske samarbejde, det arktiske samarbejde og samarbejdet omkring Østersøen. Kampen for demokrati og menneskerettigheder har i lang tid været et væsentlig element i ministerrådets arbejde, ikke mindst i 1990'erne, hvor ministerrådet engagerede sig i de baltiske lande. Nu flyttes perspektivet. Belarus er et nyt område, hvor en fælles nordisk indsats kan blive afgørende. Dette gælder ikke mindst styrkelse af civilsamfundet. Ministerrådet er engageret i European Humanity University (EHU) i Vilnius som et tydeligt eksempel på, hvor ministerrådet og EU gennem samarbejde kan stå stærkere.

I budgettet er der stigninger på budgetposter som tilsammen beløber sig til totalt 125,651 MDKK og reduktioner på i alt 135,650 MDKK. De største stigninger gives til NordForsk samt til uddannelse og forskning, mens de største reduktioner sker inden for energisektoren.

Som nævnt er det regeringens prioritet at gøre budgettet mere transparent og modtageligt for politiske prioriteringer. Dette vi vil gøre i samarbejde med Nordisk Råd. Det gælder også udmøntningen af den særlige dispositionspulje, hvor hvert ministerråd er blevet pålagt at spare 1 procent af det tildelte beløb fra 2006 (dog undtaget Kulturministerrådet). Jeg håber også, at budgettet og dispositionspuljen kan danne udgangspunkt for markante politiske satsninger til glæde for det nordiske samarbejde.

AFSLUTTENDE BEMÆRKNINGER

De nordiske lande klarer sig godt i den globale konkurrence. Det betyder imidlertid ikke, at de nordiske lande kan hvile på laurbærene, hvis den nordiske velfærdsmodel også skal være langtidsholdbar i en globaliseret verden. Globaliseringen rækker ved en lang række af de historiske vækstforudsætninger og konkurrencevilkår, som har haft afgørende betydning for de nordiske landes muligheder for at skabe velstand og beskæftigelse.

Den høje nordiske konkurrenceevne skal desuden plejes og videreudvikles, hvis succesen skal fortsætte i den globaliserede verden. Trods den voksende vækststrategiske betydning, er vi ikke meget bevidste om, hvilke styrker og kulturtræk vi reelt bygger vores velstand på.

Traditionelt står de nordiske virksomheder stærkt i forhold til miljø og sociale aspekter som konkurrenceparametre. Men succeskriterierne i den globale konkurrenceevne er i forandring. Vi skal derfor i Norden være bevidste om kilderne til den nordiske succes. Hvis vi forsømmer at udvikle styrkerne og udnytte mulighederne i den nordiske konkurrencemodell, risikerer vi at sætte fremtiden over styr frem for at vinde den.

Globaliseringen handler derfor ikke kun om at skue udad og forstå forandringerne, men også om at skue indad og forstå egne styrker og kompetencer.

I en global sammenhæng er de nordiske lande små hver især. Sammen udgør vi til gengæld en region på 25 mio. indbyggere med et samlet BNP på 800 mia. euro, der har et stærkt og omfattende værdifællesskab med dybe kulturelle rødder.

Den nordiske strategi for bæredygtig udvikling er et eksempel på dette værdifællesskab. Ingen andre lande end de nordiske har endnu formået at lave en fælles regional strategi for et så komplekst

emne med så langsigtede perspektiver.

En synliggørelse – eller branding – af kilder til nordiske succes giver kun mening som region eller i et værdifællesskab – og ikke som meget små lande i en meget stor verden. Der er derfor store potentialer knyttet til, at de nordiske lande profilerer deres styrker og kompetencer i forhold til de nye vækstøkonomier. Vi skal videreudvikle det, vi allerede er gode til – og sørge for en dedikeret branding af det.

En afgørende opgave er at vende globaliseringen til en fordel. I stedet for at betragte det som en trussel, at der er billig arbejdskraft i Asien, skal de nordiske lande tænke i alternative og komplementære konkurrenceparametre. I en global økonomi handler det om at samle de nordiske ressourcer.

Norden bliver kun en global vinderegion, hvis landene formår og forstår at skabe synergi mellem deres komplementære kompetencer. Jeg ser derfor frem til at fortsætte denne diskussion, når vi på Nordisk Råds 58. session i København skal drøfte globaliseringens udfordringer for Norden.

Hermed slutter redegørelsen.
